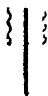
LAL ELSADAIA HUAN

By

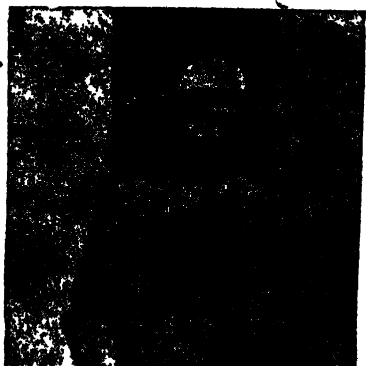
V. L. Sanglora

LAL ELSADAIA HUAN

By

V. L. Sanglura

KAWICHUNGA

THUHMAHRUAI

MIZORAM vanneih bikzia leh a ram that bikzia hi mi tam tak ten an hriatthiam tawk thin loh avangin a bu ngeia siam tulin ka hria a. A bu hming atan chuan, "LAL ELSADAIA HUAN" tiin ka rawn siam ta a ni. Zoram vanneihna tarlang tur chuan mi ram vanduaina tarlan hmasak phawt a tul a. Chuvang chuan a chhehvel ram te vanduaina ka tarlang hmasa te te phawt a, a zawhah Zoram vanneihna chu ka tarlang ve chauh a ni.

Tin, ka pa Kawichunga, Tlau, "Lalneihthangi Pa" tia an koh bawk thin hi mistiri a nih bakah Phurhhlan leh Dawn chhun te, Bel chhun te, Silai chher te leh Puanthui thlenga thiam famkim vek a ni a. Kum 1932 te pawh khan FARTHOK ah puan thuiin a han awm tawh thin a. SIHLET leh HRINGCHAR phai te pawh ke ngata kal a, lo dawr ve thintu, a puanthui te pawh Nula Tlangvalhovin inel nan taka an lo hman vc thin, Hlaah mah :-

"Sihlet puanthan chhuak ka lei ve a,
Ka tir dawn e Lalneihthangpa
Thui thiama;

Tichuan chhuahtlang ngir
Ka mawi mahna,"

tih te leh :-

"Tu sumtual ka kai hi mawi ber maw,
Lalneihthangpa sumtual ko kai a mawi e
Naupang vak theitir a tlan nal nal"

tih te leh hla dang tam tak an lo phuah ku ve ngei nguaiin Churachandpur khawpuia r 15. 11. 1976 kuma min lo boralsan tak avangin amah hriatreng nan Lehkhabu pakhat ta chu siam tulin ka hre bawk a. Tin, ka n nena vawikhat mah inhau lova kum 49 la awmdun a inboralsan an nih bawk avangin ar nun hi a hahdamin mi tam tak te entawr tlakah ka ngai bawk a. Chu lova ka pa te unai hi zaidam tak an ni hlawm a. Nupui-pasal a neih hmaa hmunkhata an awm vek lai pawhir an inhau ve ngai lo. Chuvang chuan mi unai intibuai an awm apiangin Ngopa Lalpa chuan "Kawichhunga te unau hi en ta che u, engahnge unaute in intihbuai leh thin," tiin a khua te zilhfung berah a lo hmang ve thin an ti.

Tin, kan naupan lai Ngopa khuaa kan awm laiin Zoram nawmzia leh a vanneih bikzia h mi a hrilh thin a. Chumi mi hrilh dan dungzui chuan ka rawn ziak ta a ni. Amaherawh chu a bu hi a chhah tehchiam loh avangin ka

ziak kim lo hle a. Chümi kawngah chuan a chhiartute apiangin min lo ngaih hnathiam theuh ka dil hlawm bawk che u a ni.

V. L. Sanglura
Lamka
Manipur South District

BUNG 1 NA

Ram vannei tak mai a, bo̤ruak leh thlifim leng vel te chuan a hluar lutuk a che thite reng reng chu hmun arhnah tiat lek pawh an ken ve duh ngai loh avangin anni lahin rawn tlawh ve chhin pawh an tlim ngai hauh lo. Kawng engkim a tawkte chauh hlir a to-relna hmun a nih avangin a chhunga mi cheng-te pawh chuan Damlai Pialral an chen bik thin a Tichuan Kristianna huang chhûngah chuan an tlu lut ta dial a. Setana leh a pawlte erawh chuan hleih neihna ram tiin an lo chhuahsan ve dial ang lawi bawk si a. Thlai chi tinrengte lah chuan an ram ber leh an tâ tak emaw tiin tha ber mah an lo inchuh tlâng ve hlawm theuh nen Nungcha leng velte tak ngial pawhin Zoram timawitu ber leh tinuamtu ber nih inchuhin chhum lo chat lovin zai an lo vâwr ve hlawm bawk si... A tawpah phei chuan Rengchal leh Kawrnu leh Ngirtling leh Uleuhte chuan inzaisiakna an nei ta nghe nghe a. An zai endiktute zîngah chuan Ramdang mi tam tak an tel ve a. An pian a-hnu lama an la ngaihthlak ngai hauh loh chuti tak maia zai mawi an han ngaithla ta mai chu vannei an intiin thiam ber tia han thlanchhuah bik tur pawh chu an hre thei ta hauh lo

mai a. A tawpah chuan Miss Lentuchawii te Mr. Lentuchawia te tiin Lawmman pakhatna theuh i hlân mai ang-u tiin rawtna, an siam ta a An lawmman hlan turte zingah pawh chuan Ramdang mi awm ve te hian an la hmuh ngai hauh loh chi tam tak a awm leh pek a. An mawi hlawmzia lah chu mahni tawka "Kei ka ni" inti thiau, Zoram boruak thianghlim tlân a seilian tih hriat ngawih ngawih, en reng reng pawh a tluk loh rim nam hliah hliah Nuthing Patling hialte thinlai nâ pawh thawi dam thei tu, hringlang tlâng hnuchhawn a, Pialral zing zin turte pawhin an pu Pawla hlim taka chibai an bûk ve theihna tura an then leh rual ten ngaihhruih nâna an lo hman ber, an tel lova khawiii hmun mahin mawi an hlawh theih ngai loh, Hlaphuahtute takngial pawhin a maiwna leh a hlutna vawiin ni thleng pawh a an la phuahchhuah zawh loh, tuma sawimawi leh fakder pawh tul chuang lova a bilha tho ngat hlir an chen vena tawh phawt chu Bawlh zing pawh nise enchim hleih theih loh khawp a cheimawita Sappui thiltin tuahrem thiam inti te meuh pawhin a ruangam chu chei leh chuan ngaihna pawh an hriat loh avanga an hlimthla tal fe siam thiam ber nih tum an lo hmanhlelh tawh thin khawvel Lallai par tlan a inti Dulkiai ho

pawhin an vangkhaw zawl a an tawn chauh chu tawngkhawp lovin, an chhingkhual zing zinna leh zelah pawh Dar ang tawn loh chang reng nei lo tur a Lampui chang tluan a an suangtuah nghilh theih ngai loh, chhiat ni that ni pawh a bang ngai lo, Hnamze tinrengte hlimna leh lawmna ber leh a tlukpui siam thiam hram tum a beihpui surung an lo thlak hnan fo tawhna thin:-

Ainawn par te
Aratukkhuan par te
Bethlehem pate te
Chawnpu par te
Chuailo par te
Chhawkhlei par té
Chalthei par te
Dipangpar te
Dalia par te
Derhken par te
Dingdi par te
Fartuah par te
Na banpar te
Nuhlup parte
Nihawi parte
Nawithang parte
Nipui parte
Octobar parte

Ngiâu darte
Herhse parte
Hnahkiah parte
Kumtluan parte
Kungpuimuthi parte
Khiang parte
Kawihthuang parte
Kawldai parte
Lentu parte
Lili parte
Mualhawih parte
Sarawn parte
Sirkam parte
Tlaizawng parte
Thlado parte
Tlangsam parte
Tawkpui parte

Phunchawng parte
Par asi parte
Rosi parte
Rimenhawih parte
Sap pangpar te
Senhri parte

Wime parte
Vaube parte
Vailenhlo parte
Zut pawl parte
Zan par te
Zamzo parte hi

An Hlaa taa Rambung khata awm the pawhna mawilo khawpa pangpar chitam an hla ta hnur mai chu a dlawngtu te pawh chuan lawm awm anti ein ein nghe nghea, amah erawh chu nang ni hoi bawk hian in thinlung, Setan Lalna ramá, Pangpar chi hrang heizozai, Ramdan Rambung khata awm ve theimai tura, lo suang mah ru nuah duah hlawn thin te in nih phei chuan in suang tuahna thinlung chhung chu a fel thak tih chawp lehchilhin lo hre ngha ang che. In chhut nasat thinloh vangin, pang par hlaa inhmaih pangngai bawk kha, in hmaih palh leh ta pek a ni ang chu, vui hla a rawn chham chhuak ta hial mai.

A chuang ngai bawk ka chuang leh ta inzai tin chhiar sak hming koh hlaah lah ka sak hming Sirah nemte puan angin min hnawl Ka sakhming chawi Haulai changsial. Khuave hnam timzingah Lawi ang thangtawhhnu, in cha wng chen, Khuangchawi, in Thangchhuah ar zaudawh, in Zawhzazo tur pawh, ka pu telloh

chuah Sera mu pawh inthur leh bil hlei lawng e. Zarva ianga hlim ten sakhming lawi ang thang tur, riakmaw valengiang in min vaih tir mah ula Thalvaeh char siktui thiang dawn tur ar angin vaih chang chuang, Lungzurlo te in, kei ka sekhupthur par leh, ka dawn 'tuai bawk hian, in dangro chu lo hnawn zel nang cho u, ti meuhin a rawn chham chhuak ta a. Chutih lai tak chuan, Pangpar hla, phuahtu pawh kha kil khatah a lo thu ngawi ve renga. A nakin deuhvah chuan Pathian ram thuhrukah hian, thil chi hrang hrang kan awm tambik avang hian, inhmel-hriat kim vek pawh a harsa a nih hi, nang chauhlo pawh hi hmaih dang ka la ngah viau ta veang, amaherawh chu thinrim bik mai lovin lo inbengdai ve hrâm hrâm la, i ta bil ngau ngau atan, hun rem chang hmasaberah hla dang ka la rawn siam leh dawn nia, tiin a inthiamloh thu nen a hrilh ta nghe nghe a.

Sava chi hrang hrangte pawhin. Zoram Pathianin, a duhsak bikzia hriain, Zoram chhungngeia, an vanglai hun chu hman ral an tum theuh hlawma. Boruak thihnghlim leh, Tuisik leh hlo bet chi tinreng te, Siam tun atawk te hlira, an tana a lo buatsaihsak sa dim diam te chu, lawmnâ chang hria in-

Arawn te Hnahkhawr te

Bawng te
Bemkawng te
Buarchawm te
Chawngdumasaingho te
Chinrang te
Bullut te
Chawngzawng te
Choak te
Changhlawi te
Chingpirinu te
Changkak te
Chipte te
Changringdiau te
Chhemhur te
Chhimbuk te
Dawithiana arpa te
Daikat te
Dawkek te
Dawntliang te
Ngalvapual te
Ngawihup te
Hmuisen te
Chhawlhring te
Suklet te
Sialsir te
Tlaiberh te
Tuklo te
Hrangkir te
Irhak te
Kawlhawk te
Kireuh te
Kiltheihrawk te
Hmunchhearpa te
Kanghlai te
Kiawt te
Kawlrit te
Lalruangase -
hnawt te
Lailen te
Lengder te
Muvanlai te
Mimsirikut te
Muningaldang te
Pit te
Pengleng te
Riakmaw te
Rihar te
Ruallubuk te
Ramparva te
Luichukelbai te
Vahrit te
Vahmim te
Vaki te
Vamur te

Thloh te
Tukkhumvilik te
Tawllawt te
Tlakawrh te
Thlehhniar te
Thangfen te
Tiktik te
Tuivalawng te
Thuro te
Thangfen pa bawp te
Tiau te
Tawktawkawrsen te
Tiahngai te
Tehhek te
Vakul te
Vapual te
Vaawk te
Valambawk te
Varihaw te
Vamur te
Vasir te
Vameiparh te
Vahui te
Vachhem te
Vadumdeleng te
Vahlah te
Vathu te
Vaiva te
Vazun te
Vakhiang te
Vahlai te
Varûng te
Vacha te
Valeisawt te
Vadartle te
Vase ek te
Vazar te
Vazthiawrh te
Zirziak te

ho pawh hian, an theih ang tawkin siamtu chu an io chawimawi ve hlawm bawk a. An mamawh leh an chakkhai apiang, hnianghnara, an hmuh tur a awm avangin, an pung chak em em a, chuvangin, Zoramah hian, sava chi hrang pawh a tambik a ni. Ram dangah chuan vawkpui ek thing zawng ang maiin, vak dur dûr thin tak

mah ula, Zoram tluka' sava chihrang tamna leh, in khawvel nun khawhar tak, lo chhaih hlim-saktu tur che u chu, khawi hmunah mah hmuh-tur in hre chuang lovang. In mit chawngkawr mita, in hmuh thin, an Sa Huan Sava chi hrang te pawh kha, Zoram a tanga a chi an tlak te leh, ram hrang hrang ami an khawn khawm mai mai a ni tih hria ula, makti mai lem suh. u khai, amaherawh chu Ripa, a thaw-i-pik thlak thei ang bera an hren tlat an ni hlawm tih thu erawh hi chu chiang kuangin ka hrilh lo zawk mai ang che u, in hriat chian ve zawngin, in ti Pathian thuawi tha vei roh ang reng hlawm sia chuvangin lai nat inti lutuk hian in tap ru vei kurh kurh dah ang e.

BUNG 2 NA

Engpawh nise Mizoram vanneih bikzia hi sawifiah thiam tawk lo mah ila, sawi lohva tham ral mai mai a ai chuan tlem a-zawng tal chu kan phuhchchuak ve reng reng ang e. Khawinge in hriat thiam thaui theihna turin Khuangpui nen zaiin kan awi hmasa te te teh ang:-

Theih chang se tirh ka nuam e,
Thaikawi Bawngte,

Hmanah an sawi
Lal I-manuela vangkhaw zawlah,
Hria sela Angel var leh
Serafimho zawngte pawh khi
Hmawng ang an rawn pem
Ngeiin ka ring mang e-
Lal Elsadaia huanah hian.

Khawvel Indopui tum hnihnaah khan Zoram chin zai zai hi chu hniak khat te pawh heu miah lovin a him pial bik a.

A chhak leh thlang, chhim leh hmar zawng zawng chu mangang leh lungaiin an rum a. Ral hlau leh buai ta reng rengin an tlan chhe zung zung hlawm a. Tlanchhe ve thei lo te pawh an in leh lo ralin an tihchingpen zawh tawh vek si avangin an nunna tal humhim tumin ram palai lengah thosi leh vangvat karah hnawm tam ring ringawtin an khawsa hlawm a. A awm thei deuhte erawh chuan Zoram an rawn pan zel a. Zoram rawn pan ve thei lo chinte kha chu ramhnuaiah thosi seh leh riltamin an thi phawk phawk mai a. Indo an rem meuh kha chuan Silai mua thi aiin thosi seh hlum leh riltama thi an tam zawk daih reng a ni. Hman lai kan pi leh pu te hun lai kha chuan Tualthattuin Lal sut a vawn hman phawt chuan a him thin a.

Chutiang bawk chuan Indo laia Zoram rawn thleng hmasa phawt chu an him zel thin a ni. Chung lai hun chuanin Zoram pumpui hi ei leh barah a hniang hnar a.

Ral tlanho chaw khawpkham ei ngai lo phuai keng kuang te chuan Zoram boruak thianghlim leh a buh leh bal te chu an tlan ta hlawm a. Kar khat lek chhung pawhin an mum kung hman zel a ni.

Tichuan Zoram chhak lam zawng chu Ralin an rawn tuamlawm vek tawh a. An hmabah chuan kapzut theih mai turin Zoram chu a ding lurh mai a. Sipai lah chu ui hum pawh a nei ve silova. Ralho tan lah Bel chhunga sa awm ang hrim hi a ni tawh mai a. An Ipte pui nghah nan leh an ral ven buk atan lah a rem na lai leng. Chuti ni si chuan Manipur lamah an leu phei ta zawk tlat mai a. Ram dang ho lahin, "Engtizia nge maw ni a hmasa zawk tur ni awm tak hnuhnuntir zawk an tam tlat le; Ralho hi an a dawn ta mai em mawni chu le!!" an lo ti ru sup sup bawk si.

Zoram mipuite lahin Ral a hnai e tia hlauhthawn an tum mang bawk si lo. Ralho nunrawnzia te lah chu sawi loh va lum, keini lam angin Ration lah anin umzuitir ve ngai bawk hek lo. Chuvang chuan an ram lak ami apiang chu an

rinsak nghal zel mai a. (Heta tang ringawt pawh hian ral ho tawrh hlelhawmzia tur chu in hrethiam nghal mai ang).

Hitlera thuchah kengkawhtu an nih miau av..ngin Mongolian ho te takngial pawh an inti Mongolian thei tawh bik lova. An rawng em em hlawm mai a. Japanho chuan an Mogolian-pui ngei ngei China te pawh dimdawina chhete pawh nei lo ang hrimin an rawn sawisa chhuk buan buan mai a. An ram lak apiangte sum leh pai leh ci leh bar te chu an chhuh nghal buah buan zel bawk a. An duh apiang an that a, hmeichhiate lah chu an hmuh hmasak sak, a tar-a zur pawh thliar lovin an hnuk phar dawr dawr zel mai a. Pheikhawk buna thuamhnaw tha deuh inbel apiangte lah chu CID a ni ang ti mai maiin an that hmiah hmiah zel bawk a. Mipa puitling an hmuh apiangte pawh an man zel a; a thente phei chu rawng tak taka thahte an nei nghe nghe a.

Chin Hills mipa pakhat pawhin, "Ralin min han man ta chu tan in te an nei ve hranpa silova, an kalna lam apiangah min hruai kawi duah duah zel mai a. Thil phurh tur lah an nei mang bar hek lo. An Silai, leh a mu vel lah mi an phurhtir ngam meuh bawk si lo.

A tawpah chuan an ban kan kokiah an khang a, chu chu mi an puttir ta ringawt mai a. Chutah leh mi an hmuhsitzia ka ngaihtuah ta a, ka thin a sa ta phat mai a. Patling ve lem, mahni khawzawlah phei chuan rawn tlak leh khawsa thei pawla mi min lo sawi ve thin, an chawm an hraia seilian lah ka nih bik hek loh. Thiltisual azeng pawh ka ni lo, anmahhi duham luattuk vang leh an suahsual tukkhum pawn luat mai avang a heti em em a min han hnuaichhiah bik mai hi - thiante u, tlawmngaihthlak inti ve lo maw i che thut mai ang u hmiang, tia kan rawt lel ka thiante ho lah chuan chutiang thute chu sawi pawh sawi ri suh min tihsan mai si a. Ka thinrim lutuk chu ka insch ruh teuh reng mai a ni tiin a sawi.

Chutiang khawpa an buai naka lai chuan mipui an thuhmun fo thei lo tih ang ngei ngeiin ngaih dan inan loh mai avanga thiante a chhe thei ang bera lo hek duh tawk an kat ta nawk mai mai a ni awm e.

Thailand pa pakhat pawhin, "Ral kuta mi tam tak kan han awmkhawm rup mai chu, patlin pui pui pawh hi rilru a te duh ang reng khawp mai a, engemaw hlekah hian kan inhnial leh luai luai mai thin. In lainat tawn viau awm tak

inlainat tawn taka ruangin kan inthik em em zaw hlawm mai a. Kan tanpuite pahnih phei chu an inhmu thiam lo lehzual bik a. A tawp lamah chuan pakhat zawk chuan a khingpui pa chu dawtin ral hotupa hnenah a hek ta nghe nghe a. Ral hotupa lah chuan a dik a dawk pawh thlu lovin an hek pa chu a man nghal a, a ka puanchhiain a hnawh a, saiip chhungah a thun a, a hmawr chu a tawn phui ta hmiah mai a. Chutah a mi man pa unaupa ngei mai chu chiu hlum turin a ko ta mauh mai a. A mi manpa unaupa chuan an hekua thu hi dawt a ni e,a ti a, sawi ngial an tum lahin a tawng a ngaihthlaksah duh tawh bawk si lo. Chiu hlum turin a tur chhen mai bawk si a. A mangang lutuk chu a tap bungbu vak vak ringawt mai a. Ral hotupa chuan, 'I chiu hlum duh lo maw ? Vei tak che chuan, nih leh khawinge in unau hian kan chhir hlum law law teh ang che u,' a ti leh ta nghal a. chutah meuh zawng tuar ngam ta bik hek lo, an nun rawng si a, an ti duh mai tak t k pek pek ang. Kan unauva kan thih chuan kan in chhung lam an ngaihtuahawm lutuk dawn si a, tiin lehlam a hawi a, tap zawih zawih chung leh khur zawih zawih chung chuan a chiu hlum ta nge nge a. Mi thah tur an neih apiang lah

hian en turin mi an phutlui tlat thin si a, hmu' a hreawm thin ngei mai ; amaherawh chu chun lai hun chuan thil rapthlak teh luaah kan ngalem lo. Ngaiah kan neih deuh hlawm tawh a, vawi lehkhata inchiu hlum maite phei chu thih na vannaiah kan chhiar zawk mah mah thin Avang chu rawng lutuk leh rapthlak lutuka in thah hi kan hmu ngun leh lutuk a. Sap Sipai an man thenkhatte phei chu thingkungah saruak ngal ngatin an phuar bet a, vawiin angah hian an ban lehlam an tansak a, a tuk lamah a lehlam an tansak a, chuta an la thih loh tak cheu chuan leh a tuk lehah a ke lehlam tih ang rengte, riltama inhren hlum thak tih ang rengte, chemtea a hleha inhleh ral raih tih ang rengte hi chu kawla ni chhiarin kan hmu ti ila a sual tampui lovang. Amaherawh chu, tun hnua ka han ngaihtuah nawn leh chang hi chuan rapthlak ka ti leh hnuhnawh ang reng ngawt mai. Tin, chulovah thil thlir nuam lo ber mai pakhat leh chu, mahni thlan tur mi laihtir zel hi a ni. Nikhat chu 1 , Ral hotupa chuan hming a han chhiarchhuak leh ta zut mai a, kei pawh chu mahni thlan lai turho zingah ka lo tel ve reng mai a.

Tichuan le thlan zau pui mai chu kan lai

tan ta a. Mahni thlan tur a nih kan hre chiang hlawm nasa mai si a, tha hi a natin a na ngawi ngawih reng mai a. Thlan bo han tum dawn ila a theih bawk si lohva. Hruia min hlin bakah Silai nen mi'an veng reng bawk si. A lungngaih thlak duh ngei mai, rilru hian arbo hi a zawng ram ram reng mai a. Ramtin ram tang kan ngaihtuah a, kan thlansa leh kan mittuite pawh chu hriat hleih theih loh khawpin a tla nasa hlawm a, thi tur theuh theuh, tumah han inhnem thei chuang awm hek lo-i, kan mangang tlang hlawm hle ni tur a ni, kan tawng tlem thin em mai. Mi 12 lai kan ni na a nikhat nilenga kan tawng chhun chu" Tawlh deuh teh," tih chauh hi a ni. Chuti-a ni thum lai kan laih hnu chuan kan zo ta ngei mai a, kan thlan laih sa chu kan thlir vang a, "Aw ! naktuk chu hetah hian min phum dawn chu a ni ngei mai tak si a ! "tiin kan ngaihtuah ta a. Ka lungngai lutuk chu ka bing chuk chuk a, ka tim uai uai mai a. A thente phei chu khua a lum teh lul nen an lungngai lutuk a ni chek ang ang chu chelh ngai khawpa kurte chu an awm ta nawk mai a. Tichuan hlauthawng tak leh thinlung khur zawih zawih chung chuan a ni lina khua chu kan nghak var ta a. Chhak lam kawlkil atang chun ni chu a rawn chhuak eng ta suar suar mai a. Kan

thlir thin a, mawi hi ka ti ta em em mai a. A mawina ringawt mai chuan ka thinlung a luah-khat a, ngun em emin kan en thin a, a laipui ber chuan a hna pawimawh tak mai chu tlin loh hlau ni awm tak hian leh lam leh lamah a zungzam chu samzai tiat lek lek hian mawng vawm ba ang hrima tul hian a lo phe vat vat mai a. Ka rilru te te chuan nuam sipin emawi eng hi mi i lo pek chhuah thin tih nak a laiin buai leh hah phelengin a nih hi i eng hi mi i lo pek ve thin nile, i duty i zawh hunah phei chuan i chau ve hnawk ta ve ang ka ti rilru neuh neuh a. A chang leh "Aw, ka chhungte pawhin an hmi ve awm ngei si che a. Ka thihna ni tura rawn inher chhuak i nih an hre pha ve awm si lova, an hriat lohna chu atthlakah han chhiarsak dawn rawk ila, a ni thei bik mang bawk si lo An hriat loh che avangin vawiin ni chu chhawr hnemhnan che tumin an phe ve chhen awm tak si a, nakin lawka an mittui titla tu tur i ni tih chu han hre ve sela chuan anchhe tinreng pawh an khumtir zawk mai mahna che. Mihringte hian kan hmaa thil lo thleng tur hi kan hre lawk lo teh zawng a nih hi. Aw, chungtura ni, a mawi pawh chu i lova mawi teh reng em' Ni danga ngun tak pawha ka lo thlir that duh ngai loh thin vei che nen, vawiin chu lung i

tilengin i v. thlak hlelhawm teh lul em. Keiin i mi hmangaihna chu lo hre thiam tawk thin lo mah ila engahnge nang t l hi ch ma hmangaihna leh khawngaihnaa ka nunna hi min pawhsei sak leh hram loh ni. Darkar h t lek pawhin lo chhuak tlai ta la vawi n .ua ka tan na na na chuan kum sangkhat a. , awhin a duhawm zawk dawn asin. Engahnge khat chu chhuak lo pawha i lo awm ve mai loh ni?" ti reng rengin ni ringawt chu ka kawm ta a. Ka thian pakhat, hmana a thianpa dawta hektu ka tiha khan inchhirin awm a lo chum ve bawk si. "Enginnge min mawlha ka lo hek tak kha ni, an thah em ka rin loh vanga hek kha ka ni ngei mai a. Ka va inchhir teh lul em. Amah ka hek avanga ka sual mawh phura thi ve turte pawh ka ni ta ve ang Kei aiin a lianin a chak zawk bawk si; Pialralah engti fakauvin min lo nghaisa tak ang maw", tiin a rilru chauh pawha ngaihtuah thei lovin Pathian thu Sermon takin a lo Sermon ve chhen bawk si. Lainatna hmel pu niawmna min han melh der eihtu lah pakhat mah hmuh tur an awm bawk si lo. Kan hma lama thlan an lo laihtir tawhte lah pa khat mah thah hmaih an neih kan la hre bawk si lo. Chuvangin himna kawng tur chu dapa

han dap chhin chiah pawh ka ruat lova. Tichuan ni chu a lo tlangsang ta deuh deuh a, kan hma amite an lo tih tawh thin ang bawkin duhsak bik ni awm takin thlanlaiho chu chaw tui tak min han hlui ve ta ngei mai a; mahse tuman b rkhat te pawh kan bar chhin lo. Chaw eikham atanga hun rei vak lovah chuan thawl taka tingmit thliah chuang chuan sipai pahnihin min chhawm kawi ta diah dian mai a. Kan thlan laibra hmun chu kan thleng ta a. Thlan ko tlangah chuan min kah hlum hun chu nghakin kan intlar ta dal mai a. Tichuan min han kap tan ta a. Vawikhat kahah pahnih te pathumtein kan tla zel a. Kei chu a hmawr bera awm ka ni bawk a. Ka hnung lama mi pathum an la awm chhung chuan an rawn kah leh veleh ka zuang thla ve vat ang a, thi awmin ka awm ang tiin ka lo inngaihtuah hman a. Tichuan an rawn kap leh ta ngei a, chu ve leh ka zuang thla nghal vat a. Ka hnunga mi pahnihte chu ka tlak khalh a, ka hlauthawng lutuk chu ka thidang ta a. Rei tak hnua ka harh leh hnu chuan mi kaptute chuan min lo tinsan tawh a. Tichuan ka tawngtai ta ngat ngat mai a. Ka pang kham te pawh chu hre chang lek lo khawpin ka tui ta a.

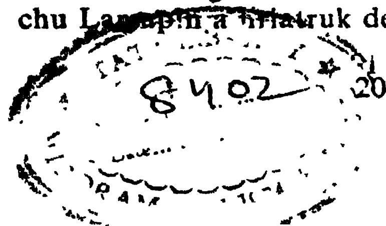
Ka tawngtai ni ang zak mai a. Tlai ni tla suar suarah chuan mi pahnih hi an rawn tawng thum leh ta bal bal mai a. Thlar ko tlangah chuan an rawn dal a, lungte thilm mi rawn vawm er er a, tichuan min kalsan leh ta mai a. Chutah zawng La thla a muang ta huai mai a. Him dama chhuah leh theih ngei pawh chu ka inbeisei tak tak lo a. Chuta tanga rei lote chinah chuan khua a rawn thim zui ve ta bawk a Thawm dim tak chuan ka insut mawlh mawlh a, ka insuh zawhah chuan ka thiante ruang chu chibai ka han buk kim vek phawt a. "Pathian zara him dama chhuak leh thei ngai te ka nih chuan ka theih hun hmasa ber apiangah i chhungte hnenah i chanchin leh i thlan hmun hi ka rawn hrilh sak dawn che nia" tiin an ruang chungah ka intiam kim vek bawk a. Tichuan thawm dim thei ang berin thlan atang chuan ka vakchhuak ta them them a. Hun rei fe chhung chu a tlengin ka tleng a. A ralmuang deuh tawh a ka rinna hmunah chuan ka ding ta hlawl mai a. Ka riltam nen, ka hlauthawng emawni, ka lawm lutuk emawni zawk dawn ni, ka awm dan pawh ka sawi thiam lo. Ka bula changel chu kut ngawtin ka kheh a, ka fep nghal ta bawrh bawrh mai a. Hnim hring ka hmuh apiang leh chu ka zut a, ka hmawm nghal bawk a. Tichuan Zoram hi thi

lova ruangin ka rawn thleng va thei ta a ni" tiin a sawi ve bawk.

Tawnzang khaw pa pakhat pawhin, "Kan khualzin chu thlamuang takin kan kal vei dam dam a, Ralho chu kan tawk ta thut mai a. Min man nghal a, Run kam awipang chhengchhe lamh chuan min kalpui ta a. Awi bakbarek lai tak maiah chuan mi an vaw ta zawt zawt mai a. kei chu vawikhat vuaknaah ka tlu der mai a. Ka lum lui ta chiam mai a. Silaiin vawi hnih lai min rawn kapzui tak na a, mi fuh chuang lova. Tichuan Run lui ka lum thleng a, ka hleuh kai nghal vat a. Pathian zarah himdamin Zoram h ka rawn thleng ve thei ta hram a ni," tiin a sawi ve bawk.

Kan thenawmte tawrh nasatzia chu sawi sen rual a ni chuang lovang. Amaherawh chu heng tlemte ka rawn tarlan tak te pawh khian Mizoram vanneih bikzia chu a lan chiantir em em thova ni. Ralho Mizorama rawn lut lova Manipur lama an phei leh zawk chhan te pawh kha te Zoram venneih vangah kan puh lo thei lovang.

Manipur lam an phei kha Imphala lut mai lovin Tamenglon lam an pan a. Chumi thawm chu Lampui a hnathuk deuh avangin a fiah turin

Bawrhsap leh Assam Rifle PI. Khat a tir ta a. Chutia an kal ta chuan thuam phurtu leh Rahsi pa pakhat an hn asaktu a. A hmasa ten Tameng-Dak Bangla an va thleng chu Japan Sipaiho an lo awm ta huang mai a. An thil phurhte chu an lo chhuhsak vek a. Anmahni pawh chu an khuahkhirh nghal bawk a. Bangla chu tuma awm lohna in in awm tukin an tiruak ta a. A velah chuan an biru a, tichuan Bawrhsap leh a thuihruai te chu an lo thleng ve ta a. Bawrhsap chu a hah bawk a, a mu zal nghal a. Chutia lai tak chuan Japanho chu an lo lut ta thut mai a, "E khai, unaupa engatinge i mut veng veng mai le, tihtur a tam tehlul nen," tiin an kai thova, thu an zawt nghal a. "Imphalah British Sipai engzatnge awm," an ti a. Bawrhsap chuan, "Ka hre lo," tiin a chhang a. Japanho vek chuan "Imphalah Bawrhsap hna chelh hialin i awm si a a, dawt i sawi a ni,"an ti leh a. Bawrhsap chuan "British miin dawt kan sawi ngai lo," tiin a chhang leh a. Tichuan an sawisa zui ta a. An pinuarbet a, an Butin an chhir thuai thaui mai a. A zawhah vawk zang kan thluk ang hian a zangti an han thlur sak leh ta a. A na ti lutuk chu a awnin a awn ruah ruah mai a. Tichuan kha-mah an thlak a, a a Sipai hruaite pawh chu an that vek a. Hemi an thah ho zingah hian Mizo

Tlangval, Thangzachina pawh a tel ve nghe nghe a ni. Imphal khawpuite pawh chu an ralsai a, Meiteiho chu a biling a balangin an tlan chhia a. An in leh lo, ro hlu tak tak te an chan bakah nunna hial chan phahte pawh tam tak an awm a ni.

Ralleng khawpui Kohima lama che pawl te pawh an rawngra hle mai a. British Sipai nen Kohima khawpui chu an inchuh ta a. Khawl liah chuan kal pawh kal hleih theih loh khawpin mitthi ruang chu a kaw kalh ram ran mai a. Ralleng ho lahin an tuar nasa ngiang. An tawrh nasatzia chu sawi thu pawh a cheng lo. Sawi kher kher pawh ngai lovin lo suangtuah ve mai rawh u, lehkhabu dangahte pawh an ziah tawh kha. Chungte chu lo chhiar ula; rapthlak inti lutuk anga in tim uai uai mai ang.

A ualau zawk leh an hnaih zawk chu nghaisa lova, a biru lam lam chu engvanga va pan zawk nge an nih ? Mak inti ve em u. A mak em a, a chhan lo dap kual vel mah teh. In tawngtai fo thin te kha Pathianin a lo ngaihthlaksak ru reng thin che u te pawh a ni ang e. Chuvangin bang lovin lo tawngtai zawm zel mai phawt teh u.

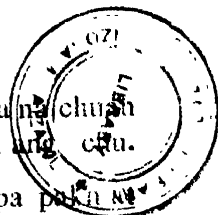
BUNG 3 NA

Ka sawi tum ber leh he lehkhabu ka siam chhan ber chu Mizoram vaneih bikzia thu hi a ni. A ram chheh vel leh khawvel pumpui han thlir hian Ram vannei ber a ni tih chu a hriat theih nghal mai a. Ram dang zawng zawng an buai nuai nuai lai a Ral hmel a hmuh ve chhun chu Khuangphah khua leh Teikhang khua a tlem an luh ve kha a ni lek fang ang. Khuangphah khuaa an luh tum chuan, "Hei kan ram chin a ni e," tiin Flag pakhat chuan han tar ve naran chu a ni awm a. Tuman khawih lo tur leh la bo lo turin thu pawh an than nghe nghe a. Mipui chungah erawh chuan harsatna engmah an thlen lo. An eichawp tur thil vel tlem an dil a, an kalkiansan leh dial mai a ni. Chutia an kalkian veleh chuan Khuangphah khaw Lalpa chuan an Flag khai chu a la lawk a. Aizawk Bawrhsap hnenah a kalpui ta daih mai a. Aizawl Bawrhsap chuan Pasaltha leh mi huaisen tiin Tangkapui a lo hlan ve leh et bawk si. Ram vanneia cheng tih takah kan Tangkapui hmuh dan to hi a awlsam bik thin teh zawng a nih hi. Ram dang miin Indo-

naa an Tangkapui hmuh ve dan te nen khau lo khai khin ve mah teh u. Zoram mite hmuh dan chu awlsam inti bik lutuk anga, thli chhem zawngin in nui bak leh ho mai ang.

Teikhang khuaa an luh tum erawh hi chuan an Lalpa chuan Tlangau a kova, "Sawrkar thuamhnaw in kawlreng reng reng kha chu ramhnuaiah thukru vek rawh u, Ral an lo lut e," tiin a autir ta a. Chutia an au tahtir chauh chu Japanho chuan "Enge i sawi" tiin an beng thawi ta thuak thuak hlawm mai a. Tichuan ar leh artui te chu an dil ta a, an thil lak apiang chu a man an chhiar ang zelin an leisak ta a. An pawisa pek erawh chu anmahni Japan Note a nih miau avangin indo rem hnu pawh khan thlengna tur awm ve si hek lo, tun thleng pawh hian kawl an la tam ta ve ang. Tichuan zan pawh riak lovin an kal kiang leh ta diak mai a ni. Ram dang chu ni se tihbuai emaw thah hial emaw pawh an nei mai thei asin. An nunrawn tehlul nen, Mizoram chhunga nih tak mai avanga engtiziaa ngilnei em em anga rawn leng leh tlat si nge an nih? A chhan bawk chu han dap kual nawn leh teh u khai, puh tur in hre teh reng emaw.

A dang pakhat kan sawi leh harm teh ang. A sawitu nih pawh hi nuam lo hle thin tak mahse hriat hi in chak ve hlawm ang reng si a.

Chuvangin a hmui pui pu ta na na[illegible] chuan kan sawi leh zuap zuap mai poh a ni [illegible] chu.

Karen ram atanga rawn tlanchhe pa pakhat [illegible] pawhin, "Kan khuaah chuan rawn lut ta ngei mai a. A hma zan pawhin kan hlauthawng rilru reng tawh a, thin thi pawhin kan mu ngam tawh lova. Chutia an lo lut ta thut mai chuan ran an hmuh hmasak sak chu an rawn [illegible] nghal zawt zawt maia. 'E, heti a nih chuan a mihring pawh mi an dim dawn loh hi, [illegible] chhe vat ang u,' kan ti a. Tichuan kan [illegible] sawk sawk a, kan chaw hmin sa kan [illegible], hak lai nen chauh thimthamah kan pat [illegible] ringawt mai a. Khua atanga Mel nga ka[illegible] hnu chuan khua a thimin kal vel a harsa [illegible] a, tah chuan knawvar kan nghak ta a. [illegible] wvar veleh chuan kan kal tan leh ta a [illegible] liamte chu a zawha han zawh ngam chi [illegible] ni hek lo, ramhnuai kawng te tak te chu [illegible] zawh ta zawk a. Thui fe kan kal hnu [illegible] lamlian kan pawh leh a. Kawng lai tal [illegible] chuan nu pakhat hi zangthalin a lo [illegible] a, a nau chuan hnute a lo hne bawl [illegible] kan thleng chu kaihthawh mai kan [illegible] a, a lo thi der tawh mai a. A pa[illegible] chu a lo la lum ther a, riltama thi ni [illegible]

a ni. Naute chu kan chhaih deuh a, tawm cheih cheih chung hian a nui ver ver a. "Aw ! i chan tur i hre pha tak si lova, i lainatawm reuh mang tak e a," ka tih lai chuan ka lung a chhe thut a, patling meuh rawl chhuahin ka tap ta hawm hawm mai a. Kan nu pawh chuan a lo lainat ve nasa mai lo niin," I hruai ve mai ang u a ngaihtuahawm dawn reuh em mai" a ti ta nghe a. Mahse kei chuan puak leh kaih ka faw si a, chu achhapah ei tur engmah kan nei bawk si lo nungdamin kan inthlen chuang lovang tiin ka remtihpui lova. Tichuan kan kalsan ta a. A lan theih chhung zawng chu kan leh hawi deuh reng a, ngaihtuah a tisei duh ngei mai. Kan fate thlengin kan ngaihtuah tlang hlawm hle a ni ang, chumi ni chuan tumah tawng peih reng kan awm lo. Kan inhnip ru tliar tliar hlawm reng a. Tichuan tlai chu a lo ni leh ta reng mai a. Riahbuk kan siam a, kan mu ta a. Kan nu chuan, "Nichina kan naute hmuh kha tunah hian engtin tak la awm ang maw," ti reng reng hian a rawn tap chhuak leh phang thin a. A muhil thei reng reng lo mai a, a tuk khua a var ta chu kan nau te chu riltamin an tap ta chuah chuah mai a. Kạn chaw funte lah chu ei zo vek tawh si, mangan chu a bulah kan tan

leih lawih chauh ni hian a lang ta mai a. Chutah zawng kan nu hnenah chuan, "En ta che, kan naute hmuh kha hraui ve ta ni ila, engtinge kan enkawl tak ang le. Kan fate pawh hian kha naupang chan ang lek kha an rawn chang ve lovang ti thei tunge awm ? kan tih tak hial hnu chuan a ziaawm ve ta deuh va. Tichuan mang-ang tak chungin Zoram hi kan rawn thleng ve thei tawk a ni," tiin a sawi ve bawk.

Chutia Mizoram chhehvel zawng zawng an rawn hnawh tiau vek chuan Mizoram chhungah chuan khawvel mite zawng zawng mit chu a fu ta thuap mai a. Engtikah tak Mizoram chu Ral kutah awm ve tak ang maw. Ram vanncia cheng intiin an thlamuang vei viau hlawm a. Engtikah emaw chuan lungngai mangangin an la rum ve ngei ang an lo tih ruk sup sup lai chuan, he khawvela thil la awm ngai hlek lo, thil mak tak mai, Atom Bomb chu an siam chhuak ta ruau mai a. Hmelma lam khawpui thenkhat, Hiroshima-ah te Nagasaki-ah te an han thlak ta dum dum mai a. Chu velch Mizoram hrula hmelma awm chu an chhuak ta ur ur mai a. "Mizoram kan hnaih lutuka, Pathianin min hrem ta a nih dawn hi" ti niawm takin Zoram chu bak lengin an tlanchhiatsan ta dawr dawr mai a.

An duham leh an suahsual luatah malsawmna chu han dawng tlak ni lul hlawm hek lo. An tlawm ta duai duai mai zawng a nih kha.

A kil lehlamah Hitler-a lahin a suahsual tukkhum pawn luat leh a thik thu chhiat atthlak bur chu hmangin a theih loh pui tur Pthian hnamthlanho suat mang a lo tum ve rawl nen. A tawpah phei chuan a thin lung chhung Kaisara laina ram chu amah leh amah inzahpuiin a lo insuat bo ve ta ringawt reng a nih kha. Japanho lahin Sal mante enkawl dan tura, U.N.O.-in dan a zam te hial pawh an bawhchhe ngam a. An sal mante chungah an rawng em em a. Indo zawha kan lamin an sal mante an enkawl thatzia an han hriat leh hnu chuan an inchhir hnuhnawh leh em em ang lawi si. Sebo hnua se kawng khar chu saw saw hlawt ta chuang si hek lo le, vawiin ni thleng hian leiba rulin an hmanhlel ta mai zawng a nih hi.

BUNG 4

Chutia hmelma lam an han tlawm ta duai duai mai chu Zoram mite chuan ka huan thlai chin a thar ta ti ni awm fahran hian Tuikhiang ami te Chikhazang a mité kan lam leh hmelma

lam kalsan, thil hlu tak tak mai te chu an pusum tel ta tawk tawk mai a. Dar tha tak tak te, Laipui kartut ruak te, Parachute te, But te, Kawmawl te Sipai thua hnaw chi hrang hrang te leh Motor part te chu an thiar ta huai huai mai a. Ka pa lek phei hi chu inah zan khat chauh a riak hman a, a kal leh thin a. Englai maha kan la ei phak ngai loh sa tin chi hrang hrang te, thei tin chi hrang hrang te, Aieng tin lianpui pui te, Sipaiho chhang kanna ni awm tak thir bel lian pui pui kurtai er nana tha fahran te, Mistiri thuam chi hrang hrang te, Thir chakai te, suahdur te, bawnghnute tin te chu a dai hnai buh thiar tlut tlut reng mai a. Parachute phei chu a hlang ngata vawi hnih lai a phurh avangin kan chhangchhiat berh chhung zawng chu silhfen kan tlakchham loh phah nghe nghe a ni. Chung lai chuan Tuikhiang leh Chikha depa awm kan ni bawk a, mikhual chu zan tin pahnih atanga pasarih thlengin thlen loh zan reng kan nei ngai lo.

A buaina lamah kel-e-awl hlauh si, a hlawkna chauh lo pusum tel tawk tawk thintute chu Mizoram mite chauh hi an ni. Indona tuar ve lo te pawh lo awm ve ta teh reng pawh nise, a hlawkna

zar erawh chu tuman an zo ve pha ngai lo.

Chuvangin kan Zoram hi chu tuman ram vannei berah lo chuan i chhiar lovang u. Kan ram chhehvelte nena han intehkhin chang phei hi chuan chan tawkah lung a awi veng veng mai thin zawng a nih hi.

India leh Pakistan indo tumte pawh khan Pakistan lam kha chuan luhlul la rawn chhuah leh hram se chuan Zoram chhim lam chuan maian chan pawh a tluk lovang. Lunglei tlanga laipui bun kha an sawi thawi thuak tuak hman tawh a. Tlabung lama nunauho lah kha engngemaw thulha vaivawih ang maia ranga inthiar chhuak thei mai turin thu pek an ni hman bawk a. Khaw filawr deuh thenkhatte phei kha chu an buai ru hman hle nghe nghe a Chutah meuh chuan khawvel sorkar dang zawng zawng pawhin a mak an tih hial tur thil mak a lo thleng leh ta tlat mai pek a. Pakistanho ralthuam leh Ration thla thum pawh phang lova ei tur leh hman tur neisi chuan tlawm thu an puang ta dum dum mai a. Chutia Mizoram a kankai hlau ni awm tak mai a an tlawm ta duai duai mai chuTlabung vela Mizo-ho chuan Sipaiho thil tlansan leh an haw turin an ei sen loh leh hawn sen

loh an kalsan te chu an pusum tel leh ta tawk tawk mai a. Chutih laia Pakistana Lal Elsadaia huan mi awm ve te lah chu an dinhmun thlalerzia te lah tukhaw hairual ni hek suh. Nuai chimih barh tuma uite vawih khum ang mai a lo vir ve chhen lah bo lo. Anmahni ho ngei pawh chu Pathian hnam thlan an nih intheihnghilh ram ram khawpin an mangang hman hlawm a. Chutah zet zawng Pathianin a hnamthlante an ni tih chu haider duh ta miau si hek lo le, Aigupta ram atanga Israelho a hruaichuak ang bawk khan a hruaichhuak leh ve ta dial hlawm a. An tam ram, an Kanaan ram mawi chu him takin a hruai thleng ve leh ta a ni. An ni awm ang key-a hnam dang awm ve te chu an hup mit barh ang lawi bawk si An tlem zawkin nunau pawh an awm ve si lo. Insaseng chu awlai zawk awm tak, engvanga hupmit barh theiha awm bik nge an nih ? Ram vanneia piang an nih loh vang em ni ang ? Ram vanneia piangte hi chu Siamtun a ensam phal ngang lo kan ti mai dawn lawm ni ? Pakistan te paw khu Zoram nen lo inri kher kher lo phei se chuan tlawm mai bik kher lovin hnehna Lallukhum te pawh an khum ve zen mahna. In chhiar tawh atang khan ngaih dan lo siam ve tawh mai ula, a

fiahna erawh chu chatuan rorel hunah. Lal I. manuela puan kan la ngaithla tlang zawk dawn nia. Pathian Lehkhabuin "Ram thuhruk ka nei", a tih vei fo thin pawh hi Mizoram tluka ram tha hi khawiah thuhruk tur va hriat bik leh loh tur. Mi Tianghlim lawr hunah pawh Mizoram baka ram Thianghlim hi chu innghahkhawmna tur khawiah awm chuangin ka ring lo. Heti angkhawpa ram tha leh vannei hi khawilamah nge awm bik chuang ang le? Ram dangte nen lo intehkhin ve zel mah teh u. In vanneihzia hi Pathian chungah in lawm leh lutuk ang a, chho zawngin fing sarih lai in lum mai ang.

B U N G 5

Hman lai chuan Lunglei lam zawng hi tuna Bengladesh kan tih takah khuan an bet thin a. Engemaw chin atang khan Mizoramah hian an hruai lut ve chauh a ni. Heta tang hian kan ram chu Bangladesh nen a inzawm reng tih in hre thei nghal mai ang. Amaherawhchu vanneihna lamah a inthlauhzia si chu mak ang reng tak a ni. Tuna Bangladesh chan lam zai zai khu chuan thlasik ang maia khel lovin kum tin thli chhia an tuar ziah a, 1961 kum phei

kha chuan a hluar lehzual bik a. Thlipui-chuan tuipui chu bir tak majin a chhem ta hum hum mai a. Li mawng a zu thleng a, a rawn lauchhuak leh chuan, tui kha kawrah a rawn hnawng a, tuiin a funin a rawn fuan ta a. Tichuan Feet 20 a sangin thliarkar pakhat mi singsarih bawr vel awmna chu a fang ta dul dul mai a. Tlanga a va insawh khawk a lo kir leh lam chuan an tuihnih leh hlak a. Ran thi leh mitthi ruang chu tuipuiah chuan an lang sup sup mai a. Chu chuan hri thalo pui pui a rawn paw chhuak leh a. A ram pumpui mai chu a mau hlawm a, an thi phawk phwak mai a, Chu thliarkara awm pa pakhat la dam chhun chuan ti hian a sawi :—

Kan unau chu sal rual tak mai kan ni a. Kan in pawh tha ve fu, a chhawng hi a ni nghe nghe a. A hnuaiah chuan kan awm vek a, kei chu thim thet tl.etah chuan in chhawngah ka lawn chho ta a. Veranda-ah chuan ka han ding a. Thlifim a thaw veng veng a. A eng deuh rii riai bawk a, Hmalam hla tak chu kan thlir ta a. Tlang lianpui mai hi lo kal muai muai mai hian ka hria a. Ka mitvai a nih tak-in tiin ka mit chu kan nuai a. Kan ennawn leh chu a lo hnai ta khawp mai a. Ka chhungte

hnenah chuan, "Rawn en ve teh u. Saw tlang a lo kal muai muai mai" tia ka au zo chauh chu ka leng ta lawp mai a. Kan huan kuhva kungah chuan ka inham tang a, ka leu ta lawp lawp mai a. Ka thaw chham bakah ka ban a kham bawk si. Ka mangang nasa khawp mai a. A hlimchhawng chuan ka chhungte chu rak deuh teng tung hian ka hria a. Tui let nge ni ang a, thlichhia tiin ka ngaihtuah nasa ta khawp mai a. Tui let a nih chuan zawi zawiin ka awmna te pawh hi a rawn chimpil mai awm si a, Tlan chhiat ngaihna a awm mang bawk si lo, a lungngaih thlak mange aw tiin ka Pathian ALA chu kan ko lauh lauhva. Thlichhia a nih erawh chuan nep lam a pan tawh niin a lang bawk si a. Ka pathian ALA zarah him damin ka chhuak leh em ang chu maw ka ti rilru neuh neuh bawk a. Tlema a nep deuh lai chuan ka diar veh chu ka hlip lawk a, kuhva kungah chuan a nghet thei ang berin ka inphuar bet ta tlat mai a.

Tichuan hun rei tak hnuah chuan a ri hum hum te leh a thaw vuk vuk te chu a reh deuh ta bawk a, chhuk mai chu ka tum rawk a, tui hlir a lo ni ta mai a. A thim zia lah chu aimit thlawn an sawi chu nepte hi a lo ni ta mai si a. Ka tihngaihna hre lo chu ka lawn leh a. Thil rapthlak ka chungah

lo thlengtih hre reng mah ila, ka chhungte n chhung luma awmna fam chu him .vekin ka awngpaw rin ringawt mai a. Ti-chuan rawl awp tawpin mi rawn tanpui rawh u tiin ka au chiam mai a. Tumah lahin chu e kha e an wn ti duh bawk si lova. Ka thin-rim lutuk chu iwng chhe tak tak tein ka au ta a. Chutia rei gial ka auh hnu chuan khua chu a rawn var zui ta a. Kuhva kung atang chuan ka chhuk zui e ta a. Kan in chu ka zuk lut hmasa ber a. ui chu ka thin thlengin ka dai a. Ka chhungte ruang chu a lo lang sup sup mai a. Raplian ... a ti em em khawp mai a. A tirah ... ka la harh yiauva. Tahna changte pawh ka hre nghe nghe a. A rei tulh tulh a, ka buai tulh tulh mai a. Ka mang ni te hian ka hre a. Ka chhungte ruang ka hnuhkhawm sa te ... mang lam mai mai a a taktak ang zia zanga ... chet te chu a atthlak mai mai e ti tein kan ... darh leh vei thin a. Khawinge na ka hre ... reng em kan infiah teh ang, na ka hriat chuan mang mai chu ka ni lovang a, na ka hriat loh chuan mang mai mai ka ni tih ka nhre nghal mai ang ka ti rilru a.

Ka ban chu kan seh thi ta sawr sawr mai a. Na chu ka lo hre na meuh mai a. Mang

mai chu ka nih si loh hi maw tiin ka buai zuai leh ta sauh zawk mai a. A chang leh ka nuihtu an za vei thin, a chang leh rawl tawp tawp te in kan zai vei thul. Awm ngaihna reng hi k hre lo mai a. Chutih lai chuan c handamna lawng a rawn thleng ta a. "Dam in awm em tiin an rawn au lang lang mai a. Chutih lai ta chuan ka rilruah hlauhthawnna lian tak a rawn lut leh ta thut mai a. Ka pu damlaia thawnthu min hrilh thin chu ka rilru-ah a rawn lang ta a. "Mitthi khuaah chuan mi nungte hi an haw em em mai a. An hmuh phawt chuan a[illegible] a, an zinga tel ve turin an tihlum thin Pathian hrilh thin a. Chumi ka pu thawnthu [illegible] hmun chu niin ka ring tlat mai a. Hawina lam apiang lah chu ran thi sawn leh mihring ruang hi alang sup sup mai si a. Chung chhandamna lawnga rawn chuangte pawh chu Thlahrangho volantiar an nih ka ring zo ta vek mai a. Tlan chhiat ngaihna ka hre bawk si lo. Ka hlau lutuk chu ka khur ta zawih zawih mai a. Tichuan lawnga chuangte chuan min rawn hmu ta a. An lawnga chuang ve tur chuan min han hui a. Ui puar koh ang mai hian ka hla deuh du du zel mai a. A tawpah chuan min rawn manlui a, an lawngah chuan min hnuk lut ve ta a. Chumi chin

zawng chu ka hre thei a, Nikhua kan hriat leh hnu chuan Damdawi inah damlo kawr nen ka lo awm reng tawh," tiin a sawi. Tichuan ram hrang hrang atang chuan tanpuina a lut ta zung zung mai a. Sikhawnhan te chu a bel belin ram tin atangin an thawn lut ta zung zung hlawm mai a. Chung mi ram tanpuina te chu ha mai phallovin an hralh leh chhawng a, ei leh bar lei nan an hmang ta zawk a.

..mti
min h..hni ramah chuan inleisaktu tur awm chutlan .... lo le, Mizoramah te an rawn hralh a. ...... nangnin tlawm tak takin in lo leisak thin ... chuvangin mi ram vanduaina chu nangni chuan silh leh fen ngah nan in lo hmang leh ta et a nih chu. Tuna in kawr thulkhung chawlhnia inchei nana in hman thin te pawh kha chung an vanduai lai a mi ram tanpuina te chu a ni ta ve ang. Mi ram hlauh chu nang nin hlepah lo chhiar ula, an tangkapui lo dawnsak leh mial mial mai ula a ni mai.

Heti hi a ni kan chhehvel ten buaina leh vanduaina an tawh san poh ve leh kei ni ram hlawkna pawh a lo sang ve lehzual a ni. Lunglei bial te pawh hi tun thlenga Bangladesh - a la bet chu nise tun ang reng hian an dim bik lo mai

thei a ni. Zoram leh a mi chengte chhiat hi chu Siamtun a remti ngang lo niin a lang. Thi chhia leh lirnghing te lehzel pawh hian an rawn tlawh ngam ve zen zen lova. Engngemaw chang a huaisar deuh leh a pawngpawrh zual deuh ten an rawn tlawh ve zeuh chang pawhin Zoram an rawn thlen meuh hi chuan an za! rawil zel a. Tawrh hlelhawm khawpa che nga i ai awm ve ngai reng reng lo Boruak chhe tleng fai tawk lekin an inth'arfihlim leh d' ' thin Krista Lalbera kan thlan chinah [illegible] chuan buaina rapthlak tak mi ram t[illegible] a chu vawi khat te mah kan ram hi chPathian tawk ve ngai lo. Chuvangin ram v nnei be leh Pathian ram thuhruk ngeia cheng kan n tih kan hriat theuh theihna turin a ziak meuh vin ka rawn tarlang ta a nih hi.

BUNG 6 NA

Englaimaha ka theihnghilh ngai loh tur leh l ngaihtuah chang mai pawh a tah leh ha thial k lungngaihna chhumpui kara mi lentir thintu chu Zampi khua a Khristian hmasa ber pawl leh tihduhdahna hial pawh tuar khawpa Krista Pasal tha hlun chhung, Ka pa Thangkhana te chhung kua mawlh mai kha an ni, Zanlaiah chuan a

pa ber chuan an nu beng bulah chuan, 'Kan thenawmte thawm chu i hria em ? Tap te mitthi ngaia chiau vawng vawng te leh hliampui tuar tih hriat fahrana keipui aw tiat tiat a rum hum hum te chu i hria aw ? Kan naute ber kha han pua la, a dawttu hi keiin ka pua ang a. Kan thuamhnaw pawh engmah keng lovin kan sahimna tur zawn a tul ta a nih hi. Kan in leh lo leh kan ro tha zawng zawng min chhuh vek tumtute leh kan nunna hial pawh palchhe hnawla min hnawlsak duhtu te nena nuam tual chhai tlan tum chu Sakhi thanga ni sarih letlinga inkhai ai pawha hautak zawk tur an nih miau si avangin a pumpelhna tur kan zawn a tul ta a nih hi. Tikhan thawm dim thei ang berin lo insiam mawlh mawlh la, kan naute dang kan kaitho ve ang e," a ti a. Khumai lama an tlang-val leh tapchhak kila an nula chu kaihthawh mai an tum a. An tlangval chu a tho ta a. A thiante sawmna emaw tiin, "Min longhak ve rawh u. Ka lo kal ve dawn", a ti ta chul mai a An sawi nawk nawk a, "Ngawi reng rawh. Ral an lo lut e. Kan thenawmte nula pawh an man a ni ang, "Ka nu, ka pa, min rawn chhan rawh u' tiin a au vawn vawn mai, Rang takin han insiam ula, heta ta hi i kal chhuak thuai

ang u", a ti a. Tichuan kawngka pui lam pawha chhuak ngam lovin kawmchar lamah a hlanin an inhlang thlaa. An tlangval hmanhmawh lutuk a zuangthla vei rawk chuan mani lo maha buai naka laiin a ke a bilh lehnghal a. 'Thawmdim an tum luatna lamah lah chuan chesu l palh an awm leh hlauh thin. Khawlaia tinchhe ruak chu an pa ber chuan an chhuih ri bur mai a. Mahse ralho chuan an thiante nina in ring tawh hlawm a ni ang chu tuman chu e kha e an rawn ti ta bik lem lova Tichuan harsa tak chung chuan an putru thei ta hram a. Thui vak lo an kal hnu chuan Laite an tlathla a. Tah chuan khawvar an nghak ta a. An chhak lawkah chuan anmahni aia chhangchhe zawk mah raltlan bawk an awm ve a. An khuh thawm leh an hahchhiau thawm ni awm tak chu an han hre leh zauh thin a. Ralin min rawn um a ni ang tiin an hlau em em mai a. Hmeichhe chunga an nunrawnzia te lah chu hai bik heh suh. Chuvangin an nula chuan a hlau chuang bik a. A khur zawih zawih reng mai a. Tumah bengchheng lo turin an inkhap reng bawk a. Chutih naka lai chuan an te ber muhil chu a rawn thangharh ta a. A tap ta chiam mai a. An nu-mangang lutuk chuan, "Kan vaia thih ai chuan rekhlum mai ila a tha zawk awm mai mang e", a ti rilru hman hial

nghe nghe hi a ni awm a. Mahse rehhlum em ngai lovin a rawn bang chhawm ve ta mai a. A tuk vartianah chuan an chhak amite chu an rawn chhukthla ta ngei mai a. Ral emaw tiin an ula hlau hlawm lutuk chu a tapchhuak ta hawm hawm mai a. An chhaka mite chuan an lo hrethiam ve nghal mai a. Aw sin ral hian, "Min hlau suh u, Ral kan ni love Nangni ang bawka tlanchhia kan ni a. I kal tlang a ng u". an rawn ti ta a. Tichuan an lo nghak a. Ramhnuai hlirah hriawmtam ringawt ringin kan khua chu an rawn thleng ve thei ta hram a ni.

An rawn tlanchhukna a an chaw tui ber chu changel bul hi a ni awm a. A hun lai chuan thildang beisei tur awm miau si hek lo, a tui ve khawp mai an ti. Amaherawhchu naupang a, kan din hmun hre mang si lova chhuak tak mai a an han tah chang meuh hi chuan intih pachan a har thin ngei mai. Hnuk hi a ulh teuh mai a ni," tiin an sawi thin. An rethei hle a nih rinawm, a ralmuang hmun an rawn thlen hnu pawhin an rawn tlanchhukna an sawi chang apiang hian an la tap zaih zaih reng thei a ni. Chutiang khawpa manganna kara Zoram rawn thleng va thei ta cheng dam tak leh nuamsa takin awm tlang ve dial tawh mai ang hmiang, engvanginnge

Siamtu pawh hian Zorama piang ve an nih loh mai vang em ni ang le heti ema an hlamchiah bik thin. Kumkhat pawh a vei hmain, nat lawkna pawh nei chuang lovin an tlangval chu a na thut a, a thi leh ta ringawt mai a. Chumi tuma a nu leh pate rilru natzia mai te kha ngaihtuah nawn leh chi ni pawhin ka hre lo. Hemite chhungkua pawh hi an pian leh murna Mizoram chhung hi chu nive hlauh sela chuan heti em em hi chuan an mangang bik awm lo mang e, tih palh mai pawh awl zaw te a ni.

Chutia mangang tak mai a kan khuaa kum hnih dawn lai an awm hnu chuan Japan ralte pawh an lo veng ve ta bawk a, anmahni khaw pangngai lam bawkah an kir leh ta a.

BUNG 7 - NA

Tichuan hun leh kumte chu an dan pangngai ang bawkin an inher liam leh ta zung zung mai a. Kan Zotlang khua ngei pawh chu 1950 chuan a rawn awp ve ta mum mai bawk a. Hemi kum hian Churachandpur Mission Compound - ah High School ka kai ve a. Nipui chawlh chuan ka thla khat ei tal ka hlep ve mahna tih chhalin Silvar (alluminium) ka phur a. Chu chu ka pa bel leh khuhhriangah ka chhun-

tir a, chu chu ka thian pakhat nen Chin Hills lamah zuar turin kan kal ta a. A ram a ro tâkah ei leh bar keini lam ami nen a inan loh em avangin hrehawm hi ka ti thei em m mai a Chutih nakalai chuan ka ke ka rahfuan lehghal a, ka bai lauh luh reng mai bawk a. Ka thiana chuan "Zing ek hmasa ber khu urtir ila a dam duh asin", tiin min hrilh ta mauh mai a. Amah lah chuan thutak fe hian a sawi lehnghal a. Ka awih mai dawn chuan a fiamthu mai mai te hi a lo ni ang a, nakin kan khua kan thlen hunah mi sawisak nan tak â hmang ang tih ka hlau deuh bawk si. Natna engemaw han tawh lah hian mi thusawi apiang hi awi mai a awlsam ang reng thin a. Ka rilru tete chuan urtir ngei chu ka tum rilru ta a. Zingah a thawh hma ngeiin ka thova, daipawn chu ka pan ta a. Kan urtir ta ngei mai a: Ka beisei luat vang emawni dawn ni, dam deuh huai hian ka hre nghe nghe a Chutia ninga lai kan kal hnu chuan a hmaa an chanchin ka ziahte khua Zampi chu kan thleng ta a. An in chu ka zawng hmasa ber a. Ka hmu ta chu an pa chuan ka phur chu mi a chawithlaksak lawk a, ka ban khing hnihah a dawm a, engdang sawi set set lo chuan a tap ta zawih zawih mai a. An nu pawh chuan mi rawn hmu ve leh ta a. Mi pawm chawt a, a tap ta

hawm hawm mai a. "I nu leh i pa ka tah hreawm laia min tanpui thin tute kha an la dam zel maw? He khawvelah hian nungdamin inhmu leh tak ang imaw. Ka rilru i va tithar tak em. Kan nau thlana pangpar phun tur ka tihte kha in lo va phun em? A hmunte in samfai em?" tiin tap chung hlirin thu min zawt a. Kei pawh chuan hnuk ulh teuh chungin ka chhang ve zel a. A tawpah chuan a tap chu a bang ta a. Thingpui leh eitur mi a hlui a, ka nu leh ka pa an ngaihzia thu ngawt mai chu mi a hrilh leh ta mial mai a. Kan khaw chhak tlang atanga khian in khua a lang thei a. Ka lung len zual chang apiangin ka rawn thlir thin a. Engemaw chang hi chuan ka rilruah a rawn thar lehzual thut thin a. Ka mangang lutuk hi mutmu pawh ka tuah thei thin lova, ka za ruai zel mai a. Awm ngaihna hi ka hre reng reng lo mai a. Tukverah ka dak thul, kawmchhuah ka dak thul, ka bing chuk chuk a, ka kawchhungte hi a sa hul a, ka tha a khur zawih zawih a. Ka luak leh chiam thin. I inhralh zawh hnuah mi rawn tlawhkual leh la, ka zui ve ang che a, tichuan kan nau thlan kan hai anga, a tuhro kan la anga, hetah hian kan phum tha leh ang. A thlan ropui deuhvin kan siam ang a. Tichuan ka lunglen hi a ziaawm deuh ang. Chuti lo chuan lunglen hian tawpin tai a

seih dawn loh hi, tia mittui parawl kuang chung a sawi hliam hliam mai chu ka la naupan bakah a chhaw mi ka lo ni hlauh bawk si nen, hrilh a hai duh ram ram ngei mai.

Hetiang khawp hian kan ram thenawmte chuan an tuar nasa hlawm a. Dam chhung nunkhaw nawm loh nan te an hman phah bawk nen. Hemite chhungkua pawh hi an chenna ramin zir se chuan buaina te pawh an tawk bik kher lo anga. An tlangval hi an sun a nih vek pawhin anmahni pian leh murna leh an khaw zawl ngeiah an sun anga, an tawrh dante pawh a nep deuh ngeiin a rinawm. A tlanchhe thei deuh deuhte mahin heti fakau hian an tuar a nih si chuan a chenbeh deuh, tlan pawh tlanchhe ve thei loho khan engtiang fakauvin tuar hlawm tak ang maw. A chhak tulh tulh a, an tuar nasa tulh tulh a. Kan thlang lam lah a thlang tulh tulh a an tuar nasa tulh tulh bawk si a. Kan ram chhehvelte tawrhna te phei hi chu a hla zawk deuh te nena tehkhin ralah chuan beitham tak a la ni ta cheu a ni.

BUNG 8 NA

Aw le Mizoram vanneihzia hi chu kan sawi seng chuang lovang a. Amaherawh chu

vanduaina hi vanneihna tarlangtu an ni a g bawkin, hreawmna te pawh hi nawmsakna tarlangtu an ni ve thova. Chuvangin kan ram thenawmten hreawm an tawrh nasat bikzia tlemin kan tarlang leh hlek ang e.

Kan ram chhehvela ram awm ve te reng reng chu thil engkim hi a hlei hluak hlirin a awm a. A lum lam..changtute phei chu khaw lum tuar lovin kumtin an thi tawk tawk zel bawk a. Thlasik hunah lah khaw vawt tuar lovin an thi tawk tawk bawka. Radio te in lo ngaihthlak a, chanchinbute in lo chhiar thin phei chuan in hre hneh viauvin ka ring. Khaw lum lai tak tak chuan an hna tul pawh thawk tha rei hman lo khawpin khaw lum chuan a zarbuai a. An kut veilamin hmaizah an keng a, an ding lamin chaw an bar a. Chuti chung pawh chuan an kaah thlantui a luang lut dul dul thova. An tlak an chin ve lohna chhan te pawh antui atan an thlantui an hmang nghal mai a ni ta ve ang. Hmaizahte pawh naupang tete thlengin an zei hle hlawm a. Chutiang khawpa khawlum karah chuan khum fa leh thosi te tal chuan zah lo ngai ve se tha tur, Zah lo ngaih taka ruangin an remchan loh laia an thisena lo in.pharvui hrai ve an tum sa teh thin si. Anni lahin khumfa leh thosi ral

laitheu nan thosi lenin an han inup leh ta nghal
- Patling pui pui pawh natna nei hranpa ni
.i lovin khaw lum tawrh hlelh vang ringawtin
an rum hulh hulh reng mai a. An khawlum
tuar lo han chalchang vel te chu an hmuhnawm
,aw letling thin ngawt mai. A lum em avang
ni ber ang chu, hlim ni hmel pawh an hmu
,e ngai mang lova. Lusun ang mai hianin an
ngui nghii nghiai hlawm a Keini anga khaw-
lai pawh a nui thle bawk bawk hi chu hmuh
tur an awm ve lo. Khawlum chuan tur a pai
lehnghal a. Naupang apiang chu a man zel a.
Vawkte phar ang mai hianin an bawl hrit
hret hlawm a A bawl chu a thak tui hluam
hluam bawk a. Naupang deuh fu fu pawh hi
awm ngaiin an la tap hluam hluam tho a ni.
Ruah sur chang erawh chuan a tlemin a lum nep
deuh va. Mahse khawlai namen lovin a diak
leh si. Chuta chhapah tui a lo lian a, a sang
tel tela an thih phah bakah an thlai leh an ro
hlu tak tak a tel tel man an chan phah leh
bawk si. Tuilian ngaihtuahtu pawl Pisa hmun
tinah an hung leh thluah a. Chutah chuan Sor-
kar sum heksakin mi tam takin hna an thawk
a. An ram thil chhuak leh ekawnawmik pawhin
a tlakhniam phah leh em em thin a ni. Tuilian

avanga Sorkarin a tanpuina te chu a kum khat tanpuina chauh pawh Mizoram tanpui nan hmang ve ta zawk se chuan, anni thatchhe zawrkawiho nena tehkhin alah chuan khiah khi-ah kan ni tawh ang. Kumtin lirnghing an ti, thlichhia an ti, tuilian an ti bâng hek lo. Khawlum lua an ti thul, khawvawt lua an ti mawh bawk hek lo. Sorkar laipui an tihekin an tiluhai bik em em thin a ni. Chuti chung pawh chuan thik tur an la dap kua! ngam thova. Khawlumin an thluak a chiah at hneh tawh vang a ni chek ang chu, "Sorkar laipuiin Mizoram a duhsak bik" te an la han tithla ngam mai thin a. Mizoram chunga Sorkarin a lo thlawna a sen ve ngai loh tehlul nen, Mautam kum te lahin buhfai a leiin kan lei si. Tuilian leh thlichhia leh lirnghing avangin vawikhat mah Sorkar pawisa kan la hmang ve ngai bawk silo. A eng tak chu nge ni ta ang le, Sorkarin min duhsakna bik chu ? A boruak hapin a zir loh vang pawh a ni fawm bawk ang a. Dawt sawi te pawh hi vur zinga vawih ang lekah an ngai hlawm a. Engemaw tin vanduaina han tawk hlek se, Sorkar pawisa an ei theihna tur a nih phawt chuan cheng khat man an hlauhah pawh cheng sang man hlauhah an insawi ngam zel a ni. Sorkarah an in leh lo

an han insuar sauh sauhva. Chutah an ro tha deuh zawng an han chhheprelh leh a. Tichuan anmahni in ngei chu an mahni bawkin an han hal leh ta hluai mai thin a. Sorkarah Bill an han siam leh a, dawt muhlumin Sorkar pawisa hi an ei tawk tawk a. Sumdawng fuh hleah an inngai ve tlat thin si a ni. Hringchar Bazar a kan chhenna chhan te pawh khu in Insuar a tam vang lek a ni.

Hengte mai mai pawh hi Mizoram vanneih naah in ngai lem lo nang in a, an tel vek tho a ni. An ram a harsa bawk si, an tan nunkhaw nawmna a awm thei reng reng lova. Chuvang tak chuanin an rilruin suah sualna kawng a zawh thin ni Mizoram ang ram thaah hi chuan cheng ve se chuan khuti em em khuan an sual bik kher lo mai thei asin. Mizoram kan tluanna chhan pawh hi kan sakhaw vawn ni pakhat mahse, kan ram that vang pawh hi a ni tel ve tho. Kan ramah bian thlai chi tin reng a tha bikin a awlsam bik bawk a, kan duh apiang harsa lo tein kan la nei thei zel a. Mita engmah awh a ngai rih lova. A boruakin a zir bawk si a. Chuvang tak chuan kan thain kan tluang bik a ni.

Kan ram thenawma a vawt lam changtute lah chu khawvawtin hna tam pui pui a thulhtir

ve hlawm bawk a. An neihchhun chhunin mei hawl an lei zel a. An mut khu hluah hluah hlawm a. Pisa chhungah te hial pawh mei tuahna turin hmun zaupui mai an kian a. An mual ata langin an pisa hna pawh an thawk tha rei hman thin lova, an thutna an han inluahsak changte hiai engahnge ka thutna lumsa i lo luah tiin patling pui pui pawh an insual phah dawn thin. Khaw vawt chuan ruhseh leh kawngna te a thlen the lehnghal a. Naupang te te pawh a man fuh hlauh chuan tar ang maiin an kal kun khen mai a ni.

Thlasik lai te phei chuan vur ral hlauyin ran lum lamah an tlanchhe zung zung thin a. Kai thenawm ram thenkhat te lah chu khawvela rual tui tlak tamna ber nihah te rual an khum hlawm a, Rualkhumna rau rauvah a awhawm lo pawh chu an tling teh e.

Sik leh sa lama a sangawizawnpui deuh Chin Hills te lah khi a ram a ro em em mai a. Buh leh bal te tan chun lei ruangtuam a ni rithlawt si Vaimim te khi kei nin buh kung kan duat ang tluk a an duat chung pawhin arpui chen lek leki an thar thei ve tawk tawk chauh a ni. An ram ro tak mai chu kum hnih kum thumah chul a han rit nawn leh nghal a. An kum chanve e

awh an thar ngai mang bar lo. An chaw ber chu kei nin chaw chhia kan tih ang hi a ni a. Kei nin buh chang rum tuk zana kan ei ang hi a nei nung deuh deuhvin karkhatah vawihnihte an ei thei ve tawk chauh a ni. Kan ram hi inriin invawm reng mahse anni chan lam Tiau ral atang chiah khian ram chhiat a intan a. Anni chan lam a chhiatsia chu "a thlawn pawhin min pe dawn se ka duh lovang" tihpalh awl zawte a ni.

Heti hi a ni a. A ram chhehvelte phei hi chu pakhat mah han sawimawi chhin eih tur pawh a awm ve lova. Hengho karah a tawkte chauh hlir a thil a lo awm thei bik hi a vanneihthlak bik em em a ni tih kan hriat theuh a tul a ni. Khawvel lehlam ami te thleng thleng khuan mi an awtin kan Zoram mawizia leh thatzia hi an lo hre ru ve kur hlawm ni tur a ni, Khawvel Indopui hmasa khan Sap Sipai pakhat chu thei vei fu hi a awm a. Indo a tawp hun chuan a tan lawmman tha tawk tak siamsak chu British Sorkar bat a ni ta mauh mai si a. Tichuan engnge i duh ber tiin duh an thlantir ta a. A ni chuan, lum lutuk lo, vawt lutuk lo, a tawk chauhva sik leh sa awmna hmun tha, mi tha tak takte awmkhawmna hmun leh Arsa tam deuhna hmuna Roreltu Lalbera awm ka duh tiin a chhang ta a. Tichuan Sap pachal

chhângalh pui pui leh dan hria leh fing inti tak tak te chu inrawn turin an thukhawm ta rup ma a. Hepa dûhthusâm ram hi chu khawvelah hian hmunkhat chauh a awm tiin Aizawl ah hian an rawn tirchhuak ta a. Tichuan Zoram boruak thi leh Arsa chu hun rei tak chhung a chen ta a ni

BUNG 9 NA

Aw le he ram vanneihzia hi ziak kim vel dâwn ila, a bù a chhah lutuk ang a, in chhiar peih lo mai ang tih a hlauhawm deuh bawk si a. Chuvângin a tlem thei ang ber ziah ka tum zawk mai ang e.

Râm dangah chuan thlai chin theih hlek loh chî tam tak a awm a. Zoramah erawh hi chuan chin theih loh leh thlawt pakhat mah a awm ve lo. Bal leh mai te lek phei chu duh chuan chhiarsen loh phur sawmsarih lai pawh a neih theih tâ ve ang.

Aieng	Bawdawm	Faisa	Maitamtawk
Anthur	Buhtun	Fanghma	Pardi
Ankasa	Bal	Hmazil	Pudina
Bawkbawn	Balung	Hmarcha	Pangbal
Bete	Chhawhchhi	Kawlbahra	Puakzo
Behliang	Changkha	Karawt	Samtawk
Berul	Chhibung	Lengser	Tomato

..rhsaiabe	Chhivanrial	La	Tampui
kang	Dawnfawh	Mai	Vaimim
-hlawi	Bal	Mim	Zawngtur
:thing	Bepui	Maipawl	Bepui

Hengho zawng zawng pawh hi duh zat zat iar theih vek an ni. Vaimim te lek phei chu no rawh tur leh vawkchaw tur bak chu tuman u seng duh tawh thin lo. Ramsa lo tlan ve ian an zuah mai mai thin tawh o m Thlai 'i hrang hrang thar theihna hmun lo zawngin igalruh paltliak thelh. khawpin vak vel mah ula ihawn hmunah mah tawnsabawp tur in hre huang lovanga, in hawi dava teng mai ang. Heng ka ziah tak tlemte phei ... chu tlema uaipui a la ngai ta zawk ... upui nemi lek lova anmahni hunbi chhiai ... thlasil ang nai a khel lova thar ve ngei ngei thinte pawh n dimduai an ni hlei nem. In nei zawngtah nu khan en thin mah teh u ... ti ve ilein ka ring

Amaherawhchu, a zawng a ... han sawi-:hhuah tak vek te phei chu ... pawh i ui chiah lem lova. Ramdan ... chapo eh uangthuang ta luaah pawh ... lo ngai alh leh mai pek ang, tih pawh ... hlau hlel ove. Ramdangho hi chawh ... diriam

ta lua pawh ka ni lem lova. An vanduaina sawichhuahsak erawh hi chu phu vé hliah hliahin ka inhre ang lawi bawk si. Engpawh lo ni ta se, mi rama awm ve thei lo chawhmeh tui lutuk hlir mai, a thlawn liau liauva duh tawk tawk lak theih ho chu ramdangmite chil tiput ve reng reng atan pawh a then azar tal kan phuhchhuak leh reng reng teh ang.

Anhling	Chakawk	Rawtuai
Ankhapui	Hruipuizik	Sihneh
Ankhate	Hulhu	Sawhhmawng
Anpangthuam	Khaum	Sahatah
Aidusentul	Kawhtebel	Saisu
A duria	Khanghu	Tumzik
Bachikhawm	Lambak	Thangtungzik
Batlingpar	Meihlezik	Tumkukzik
Baibing	Mukzikno	Thingthupui
Chimchawk	Phuihnam	Tlangnalan
Chingit	Pa.chitamtak	Thilthekzik
Changlawng	Rambahra	Tawkpuirah
Tumbu	Telhawng	Tiarep
Theibatezikno	Thakpuizikno	Tumthangpar
Tuaiterek	Uithinthang	Vawkpuibengan
Vawmbanzik	Vanian	Zawngtah

Hengho dubna lai ami hi inthlahrung hauh lovin in duh zat zat in lak tawk tawk thinte pawh kha vannei in tih na chang inhre dawn nange maw. Ram tha ber leh ram vannei bera cheng ni lo ula hetiang khawpa chawhmeh tui hi a thlawnin khawi ami nge in hmuhphak bik tehlul ang. Ramdangah chuan vawikhat ei chauh pawh la dawn ula pawisa nena in chhuah a tul ang. Pawisa in tlakchham lai a nih a, ei luihtalh in tum si chuan rukpui atan inpu Setana sawm mai ula. Tichuan a lo rukpui mai dawn che u nia. In thlen veleh :

Vawiin chu Lalpa min ngaidam rawh,
Ka Vanram kawng chabi ka hlauh ta si a,
Khawvel parmawiin min hip vawng vawng.

tiin in zai su hlurh hlurh hlawm anga a ni ang. Chuti ngawt lo chuan an telkhat lek emaw pawh la dawn ula, hei chu ka ta asin ti thei an awm vel ang. A man i pek hmasak emaw, insiam remna in nei hmasa te te emaw a nih si loh chuan an tel khat lek pawh Sepui laia thleng a tul mai ang. Ramdang chu ram chhia leh harsa tak an nih avangin phungthlukna te, hawihhawmna te, leh tlawmngaihna te hi an mausam vek tih hria ula, Ram tha ber Zoramah ngei hian in luruh chu phum tum theuh ula a ni mai. Amaherawh chu heng chawhmeh lam thil kan sawichhuah tak mai avang

hi chuan vir hmelpu ta luaah min lo ngai bik mai lem lo ula. Heng lo pawh hi ka ziah bak tam tak a la awm tih erawh chu ka hrilh kher che u ngai lovin lo hre ve mai thin'ang che u.

Khawmnge chawhmeh lam pang chauhah emaw a changtlun te hi in lo tipalh hlawm mai pek ang e. Thei lam pangah hlei hlei, hian asin ala changtlun zual tak cheu ni. Ramdang miin a phuna an phun a, thi leh thau pawlhaa tan hnu pawh a kum tam dana an thar theih ve tawk tawk thinte chu a thlawn liau liauvin pu sum tel leh tawk tawk mai teh u le. In empai kha phur ula, in chen tum kha hum bawk ula, a phur turin chhuak thuai mai rawh u. Chawte reu reu kha in lo fun palh leh mai pek ang e. A ritsak mai mai a ni. Nakin thei hmun in thlen hunah meuh chuan in mitsir pawhin in melh leh duh si lovang. In chawfun aia tui zawk leh hrisel zawk, in taksa leh in thlarau hial pawhin a hnemhnanpui theih zawk tur khawpa thei tuihnai leh hrisel tak takte chu dul-hmul khat phuar leh laipawng thle bur khawp-in in ei zawk dawn zu nia. A tuizia leh a hriselzia thute hi mi anga khabe sep thiam chu nive ila chuan, a chepa kaiah kan dawm chh-uak chho zaih zaih mai tur a, Chawp leh chilhin

in veng nghal uar uar mai turhi a ni a. Kei hi zawng ka tawnghmang thiamloh bakah pawh ka thluak virte leh zel pawh hi a muang bik a. Chuvangin Rulvankai ei hmn lo an sawi ang mai hian ka inkhap fan duai reng mai zawng a nih hi. Amaherawh chu Lal Elsadai'n a huan chenghnawmng tak mai a, khawngaihna leh ngaihdamnaa a huan vengtu pakhata 'min lo ruat ve hlauh avangin khuainghal tawng hawlam ang maiin ka tuang chu a chhah ve mut ang lawi si. A ni, khai le chhuak vat teh ule. Ram dang miten an ei pliak ve si loh an it ngawih ngawih te chu daihnai 'buh chhek leh tlut tlut mai teh u A tina siama ram dang hiala thawnchhuah in tum a nih phei chuan ihe lovin kawla ni chhiarm thiar tlut tlut mai phawt ula. Chawlhni crawh hi chu hahchawlh nan leh ram vanneia chentirtu che u chawimawi nan hmang thin ang che u.

Aiduhmin	Hmupawl	Theitat
Arafanghma	Helthei	Thei khuangthlup
Arpatilthei	Hmeithaithei	Theiria
Buangthei	Keifang	Theipui
Builukham	Theichhawl	Tatkawng
Bil	Khawmhma	Tuairam
Chengkek	Khaupui	Tuaihabet

Changdamrah	Kawrthindeng	Theiherawt
Changkel	Khawkherhrah	Theipalingkawi
Chalthei	Kelasairupip	Taitaw
Hruipuithei	Khuangthli	Theifeimung
Hmuipui	Lungdup	Tuaitit
Hmui Fang,	Mitperh	Theikel-ek
Hmuifarial	Muvanlaithei	Tling
Haivahmim	Pangkai	Theipabuan
Haifavang	Puarpeng	Thilthekrah
Hailungmawl	Sunhlu	Thilterah
Haidai	Sirkam	Theikelki
Hreirawt	Sarzuk	Theitit
Hmutau	Sialhma	Theirawt
Theibal	Theikawrak	Theivawkek
Tuaithleng	Theiarlung	Thurpui
Theiarbawm	Theisawntlung	Tiarpui
Tiarep	Theivawkmit	Umkhal
Vawmvapui	Vuakdup	Vawmvate
Vaûbawk	Zawngbanhla	Zûtil

Awi a tam chiang rass, ka sawi seng lo. Ka sawi peih bak zawng hi chu nangmahniin lo ngaihtuah chhuak ve mai tawh rawh u khai. In duh leh in hawn pahin thingsemim te kha chhar nghal ula. In in thlen ve leh in han kang lum leh hlek ang a, a zawhah in dengsawm leh ang a. In Bawihpuii te in thapfaitir ang a.

Tichuan Bekang thingpui nen han hmeh chhin ve mah teh u khai. Karkhat lek chhung pawhin Mualzavata tluk laiin thahrui in ngah hman mai ang.

Engahnge in pumpui tichak lo theitu leh in pumpui doral ber ramdang mite thingpui chauh hi inngaihsan vei hlur thin. A thatlohzia hria, Seventhday-ho pawhin an in duh tawh mak lek hi. Ramdang mite thingpuife aia tui zawk leh hrisel zawk leh pawisa sen ngai bawk si lo, in dai bul maia tluang zungte kha chhui zawk ula. Tichuan hnam dangho thingpuife in lum ang bawk khan han lu chhin ve mah teh u. Tui in ti lutuk ang a, in lei in lem tel hial mai ang. Kafi an tih te, Bawnvita an tih te, Awvaltin an tih te, Hawrliks an tih te ai mahin a hrisel zawk ta ve ang. In pawisa neihchhun te pawh in sum theih phah zawk ang a. In nupui fanaute silhfen te pawh in lei theih phah zawk ngei ang.

Awrrangte	Sazukte	Samakte
Biangte	Sakeite	Sazawte
Buite	Savawm te	Sele te
Chepa te	Sathar te	Saphu te
Chakai te	Sanghal te	Sihal te

Chinghnia te	Saza te	Sanghar te
Ngau te	Sangai te	Safia te
Hauhuk te	Sakuh te	Sahuai te
Hleimualrangte	Saphivawk te	Satlum te
Ramsial te	Sahram te	Sazu te
Saphi te	Sii te	Sahmaitha te
Saritawmte	Tlumpui te	Tangkawng te
Tumpang te	Thehlei te	Vahluk te
Zuhrei te	Zamput te	Zawng te:-

pel tura zanriak meuhva in chhuah chang pawhin Burukbawm Ti an tihte mai mai kha chu pai harsa duh tingtang suh ang che u. In ram vahna hmuna Mualhawih thing kha a zung emaw a hawng emaw kha han thelthlaa hnur mai ula. Chu chu ramdangho thingpuife in lum ang bawk khan han lum chhin lehzel mah teh u. A hmel mawizia lah chu Tleitir sakhmel ianga senno nghial mai, a tuizia lah chu chuti hlauh. A sakhmel mawizia lah chu miin dawhkan mawi a an thil dah ang hi emaw in ti ang a. In phal lo hian in chhawlbuk mawiah in chhawp senno nghial reng mai ang tihte pawh ka hlau hlel love.

E khai ! Thil pakhat kan sawi hmaih leh mai dawn pek chu le. A va atthlak thin ngai em. Tlema buaipui chu lo ngai deuh ta mahse,

Ramdang mite ang em em chuan in buaipui leh in hahpui a tul ve lovang.

Apple	Lamkhuang	Sapthei
Belthei	akhuihthei	Serfang
Banhla	Perthei	Sertawk
Bawrai	Serthlum	Sisu
Champara	Sazupumpuithei	Serhang
Saiser	Sermam	Kawlthei
Thingfanghma	Kawlhai	Serte
Theite	Theibuhfai	Tengtere
Zamir	Gerep	Serpui
Theihmu		

ţawh hi pisa kai pah leh thlawhhma neih pah leh sumdawng pah pawhin han phun ve nil nial ula. In tn in fa te thlenga in eisen loh tur khawpa tam in thar leh hnur mai ang.

Kan ram vanneih bikzia leh that bikzia thu hi zep sen rual ni mah suh se, ka sawhthing hmun siam te hi chu tu hnena mah ka sawi ngam zen zen hlei nem. Sumdawng pah leh thlawhhma nei chung pawhin ramdang pawisa ka la lut tam leh lutuk thin a. Min pawisa siamru thiamah te hian min puh ang a, Lung in bangte reu reu hi min zuttir palh ang tih te pawh ka hlauve.

Thingpui huan te pawh hi siam duh ni chuan a tha duh nasa mai si a. Kar loval ram dang zawng zawng huan khuma ka ni ringaw mai ang. Nakinah tum loh tak mai hian sawi te hi ka la thlak leh roh si anga. Thenrua tha ten fate hmingah reu reu hian mi an chawitir palh mai pek ang tih te thleng hian a nia ka hlauh ni.

Eu huan te pawh hi in lo siam palh mai pek hlawm ange. Zoram fu hi chu a thlum bikin a kurtai te leh zel pawh hi a tui bik an ti bawk si. Kum khat lek chhungin ka bialnite reu reu kha min lo va tihchingpensak palh leh hlawm mai pek ang e. Amaherawh chu khua zawng zawnga into ber theihna tur chu zep miah lovin kan htilhru tho tho ang che u. In hmel hil bel bul leh thu thet thut kha a lar sersawr theihna turin in dai bula Kawihthuang parzu te kha fawp kuang kuang thin ta che u. Taksa tana a tangkaizia hria sirva te leh kham rang khuaiin an dut zawh khalh dawn che u kha. In taksa leh in thlarau leh in Paradis hial chantir theitu chawlkai zu chauh hi emaw zu awm in ti thin a. Nangniho hi zawng in chhaw ve ve hlawm em mai.

Khuanun in tana chawl phul lova a lo bilh sa, a thuka vaitamin tam leh thisen tanpui thei tu tur, Daktorhovin an siam chhuah hma ngei hian lo in insar leh vung mai ula a ni mai. In banhla in dahtawih mai mai te pawh kha chawl phul kher lovin Zu-ah bilh ula, in leh khalh khulh mai ula a ni mai. A tuk lawkah in biang chu Zawng hur hmai ang maiin a sen pherh hlur mai ang. A tuk lawkah in biang chu Zawng hur hmai ang maiin a sen pherh hlur mai ang. Chutah in mitte leh in hate leh zel pawhin a lo tlo phah dawn zu nia. In chenna ram, ram tha hleihluak lutuka sava chi hrang hei zozai leh thlai hang leh thing leh mau leh thei chi hrang hrang leh ramsa hei zozai hian he khawvel pumpui hi chawm tum ta che u. Engahngc in ui vawih ngawihpui veng veng mai le! In chenna ram thatzia leh vanneihzia hi in la hre chiang ta lo ch u em ni zawk? The benthlak an sawi ang mai a reh tlawk tlawk lovin Chawngphulinu sihsawm ang maiin phulpui bawrh bawrh zawk ta che u. Engemaw kawngah lah hian tawng hi in Phung zawl tuiber duh hlawm ang reng si a. In awmdan leh ui beng hlin tur pawh ka hre hrep hlawm lo a ehe u. Vai ramahte zinin an boruak hap hreawmzia te, an ram harsatzia te, engmah

hnianghnara an neih ve lohzia te, mi hausa ter miretheite an hmuhsitzia te, ei leh bar an har satzia te, nikhata chaw vawikhat chauh ei ar tamzia te, thlai chi hrang hrang leh thei ch hrang hrang leh sa chi hrang hrang kan ei ang an eiphak ve lohzia te, a thlawna engmah ar inpek ve ngai lohzia te; hmangaihna an tlak chhamzia te, a petu nih aia a laksaktu nih zawl an tum talh dan te, dawt an pawisak lohzia te mi bum an thiamzia te, an chapozia te, an khaw sak hniamzia te, an mutbu chauhzia in hri ang a. Tichuan ngaihkhata in lo ngaih thiona kha ngaih hnihah in ngai thei tawh mai ang Chutah meuh chuan vohbik rama cheng in nih zia pawh in tapchhak zawl tlukin in hre chiang thei tawh bawk ang. Sik leh sa thuah lel lek phei chuan tu ram mah in awt lo leh zual ang a. La nun zalenzia te in hmel that bikzia te, in hlim theih bikzia te, in hawihhaw n bikzia te, in ngilneih bikzia te, itsikna in neih ve lohzia te, in tlawmngaih bikzia te, mi hausa leh mi rethei in inenhran lohzia te, Vaiho khaw-sak zia in hmuh atangin in thinlungah tuma hrilh che u ngai lovin in hre chhuak. nghal uar uar mai ang. In chhiat ni that nia in hawihawm mai avanga dawrkaina. daih hial khawpa tam lawmpuina leh ralna in dawn thin te kha lawmna

hang hriain a to bul chhui thin mah teh u. ram tha leh ram vanneia cheng te chauh tihdan ni tihte pawh in hre nghal mai ang. In laina ch in pianpui pawh ni lo ten Zorama cheng nih mai vanga rilru tluangtlam tak leh nanghahni atanga beisei let leh nei miah si lova inhnah leh vaimim no ilo leh bawnghnute leh hrang a thleng thlenga an hleh thin che u pawh kha tu ram mahin an ching ve ngai lo, tihte pawh hre bawk ula. Ruat bik rama chenlirtu che u chu fakin zaiin lam ula. Beng pel pelin bawp khai ula a ni mai. Vai ramah te zawng vawkpui ek thing zawng ang maiin vak dur dur thin mah ula tuma an tel khat pek leh thingpui sen no khat tak ngial pawh in hlawh chuang lovang. Chuvangin Pathianin a duhsak bikzia che u hi hriain ram tha ber leh thil engkim hniang hnara hmuh theihna hmun leh a thlawna thil engkim inpekna hmunah hian lungsi takin thu Utawk hlut hlawm ula a ni mai. In lenna apiangah thlai thar a hun lai a zir zelin an lo hlui thin ang che u a. Vaimim chhumlum emaw thei lam chi eng her emaw kawnglawng chhang ah khat tal emaw an pek hma che u chuan chhuah leh mai pawh tum ula in chhuak leh thei chuang lel lul hlawm lovang. In ril te pawh a lo tam ru reng a nih hlawm

phei chuan in luhna apiangte chawhlui kha kilpui ve chawt zel mai ula, an ui vuau dawn emaw in lo tirawk hlawm pek a g e. Ui a hnehin in chhaw hlawm roh si a, an phal zawk emaw in ti hial ta ve ang. Vai rama pawisa tam tak senga in ei tun tun thin te ai pawh khan in taksa leh in thlahrang hial pawhin a hnemhnanpui zawk ta ve ang. Puanthuah tur leh zel pawh in la nei ta lo cheu a nih pawhin inthlahrung miah lovin in lenna apiangte inah riak ve nghal chawt zel mai ule, in puanthuah tur chu a chuang tlaiin tuan leh mang atang tawh khan a ram pum puiin a lo ruatlawksak vek tawh che u tih hriain ram danga pawisa tam tak senga in riah vei vohna thin ai pawh khan a let sarihin a thianghlim zawk tih hre bawk ula. Hapui lang thumin hnar leh burh burh hlawm ula a ni mai. In chenna ram hi a that bik em avangin mi rethei te te in tih te pawh hian Vai ram hausa pawlte khawsazia chu an banphak ve tho tih hria ula. Chumi awmzia chu Zoram that vang a ni tih pawh hre bawk ang che u.

BUNG 9 NA

Buaina te pawh hi in lo hlau reng pek te hi a ni ang e. Buaipui kum pawh thleng mahsa heti ang khawpa ram vannei hi chuan a pumpelh

na kan hre leh mai ang. 1966 kum inflamna te kha buaina puitlingah te hian in lo chhiar hlawm mai pek ang e. Mi ram buaina te nena tehkhin ralah chuan hriau hmawr pawh a tiat lo asin. Pathian ram thuhrukah i ian buaina te chu a sosang ve thei dawn reng reng lo. Thlamuang tak chungin a nia in Lalpa chu in tawh dawn ni.

Tin, ram danga an zei zia hre tura in zin chang pawhin an in chhawng sang pui pui in va hmuh avang mai hian an nun zalen ta luaah ngai bik lem lo ula. An in sak dan te kha, han en thlithlai hmasa te te phawt ula. Mihring ral dai an theu nasatzia in hmu ang a. Tichuan an nun zalen lohz a chu chawp leh chilhin in thinlung chhungah bawk a rawn intar lang leh uai uai mai ang. Amaherawh chu khawpuia cheng mi tlem zawk te chuan nuam tual lo chhai ve ta teh reng pawh lo nise, a mimir aran te kha han phek en hmasa phawt mai ula. Zoram hi an tluk lohzia chu a hriattirtu che u awm ang hrimin in thinlung chhungah bawk a rawn inziak leh dul mai ang. Tichuan Pathian Lehkhabu leh Hlabu zakzeh ula, Zurpui leh Kanzing zial hi in duh zawk zawk pai ula. Sikret an tih te, Biri an tihte ai maha hrisel zawk leh tui zawk an nih ve ve hi. Chumi pak khu hluah hluah chung chuan Biakin lam panin tuklo tum nei ang main kal ding leh nul nul hlawm ula a ni mai.

Vai hö nun a zalen lohzia thu erawh hi chu englai pawhin in thinlung ram khan chhinchhiah reng ula Hnam dang tang chu buan ang pawm mai lo ang che u. An nun chepzia leh engmah hnianghnara an ei ve ngai lohzia te, in ren ngawih ngawih chunga an dam chhung hun tawite an hmanral dan te., in zir chhungin Phengphehlepa khua a tlai hman palh lul dah ang e. Chu lo rengah pawh in ram chenghnawng tak leh boruak nuam tawk chauh hi in chan phah mai ang tih ka hlauhpui a che u, Chulovah pawh in tuchhuan thlenga sawn (anglo) an ni kumkhua tur leh in chatuan Pialral in chanphah hlauh dah ang e. Tihtak emah chuan mi ramin thing leh mau an tlakchham lai pawhin in lo hnianghnar bik ringawt te pawh kha chhenfakawm tak asin. In sak nan te, phurh hlanah te, bungbelah te, inchei nan te, chawhmehah te, ei rawngbawl nan te, meichher atan te thleng thlengin in hmang thin a ni lawm ni kha. Ram dang mite chuan a leia lei tur pawhin an hmuh zawh loh chang a tam asin. Rawtuai tha pui pui te kha in chaw ei tui nan um uih vut vut hlawm ta che u. Nghathu aiin a hriselin a tui zawk bawk si. In um tam peih a ram dang hiala in thawn. chhuah phei chuan kar lovah in hausa leh hnur

mai ang. In thuka engmah in chhuan loh chang pawh a ren lo baksaka thing leh mau in tuah alh hluah hluah thin te pawh kha ram dang mite chuan an awt hlawm thin ngawt che u asin. In thingthu duh loh in paih mai mai te, in thing tanna har nawi te, in meichhher tlum bang te, in vaipadenna bur ruak in paih mai mai te thleng khan in ram thenawm amite chuan vanneih thil thuin tui hanin a rawn len hlauh mahna tih chhalin nu tling, pa tling, ruahpui van awn hnuaiah a changin an intlar del dul thin asin.

Nang nin in duh lova in paih mai mai mah nise inchuhin an insual phah bur bur thin. A thente phei chuan an thih phah mek bawk thin tih thute phei chu chiang leh zualin han hre teh reng ula chuan Siamtu hnenah sawma pakhat chauh pek chu bei tham inti lutuk ang a. Sawmah sawmhnih pakua lai pek tak in nap mai hlawmin a nia karin che u ni. Lal Isua lo kal leh hma zawng a in tla tawk tura Khuanun a lo ruat lawk sak sa dim diam che u hi chen hem hem mai rawh u le.

Tuisik hlei hlei te pawh hi a nia *Zoram* ami chu thianghlim bik pek ni. Baptisma chan nana itawm fahran hlir hi an ni hlawm a. Amah Upa tawng takin kan naupan lai han ti vei ngial ila. Chung lai hun chuan Tlangsam Sap

pakhat hi a lo zin a. Sialkal tlangdunga lui pakhat Pharsih lui an tih hi tui chu a in ta a. "E khai! A va tui tehlul em. Hetiang hlir hi tuisik in tur hmu zo ila chuan rei tak ka dam ang", a ti hial reng a ni. Vai ramah chuan an tuisik inte hi a chau em em hlawm mai a. Sawngbawl vak loh phei chuan a hela in theih chu pakhat mah a awm ve lova. An tuisik in tur apiang chu nasa takin an sawngbawl hmasa te té a, sum leh pai leh tha leh zung tam tak an sen hnuah Damdawi thiltihtheihna hmang meuh-vin beihpui surung an han thlak hnan leh a. Chutah zawng lum pel pual, chirh rim nam rum rumin in theih tawk tawkin an chhuah ve thei hram a ni Chutiang in thei chin te chu khawpuia cheng leh mi awm thei deuhte chauh an ni lehnghal a. A mi mir naran tui inte phei chu ngaihtuah chang mai pawh hian luak a tichhuak' thei zuk nia.

Ram hran Mizoram mawina leh avanneihna en tura an lo kal chang pawhin tuisik in hmuh apiang kha chu ihe lovin inpui bawrh bawrh zel ang che u. Anmahni ram lama lui te angin an ro tha leh an nunna bial pawh an laksak ve lohzia turte pawh hrilh nghal zel-ang che u.

Tlangte pawh hi an mawi bik em em a. Tumah

ndip dal lovin an cham hmir hmer hlawm a. Tuni
ai thil awmzia te hi an lo hre lawk vek niawm
ak an ni Hniam te teah an din tawi bim bem
hlawm avangin ram dang tlangte angin Thlawh-
theihna te nen pawh vawikhat mah an insual
buai ve ngai lo. Ramdanga tlangte chuan,
Thlawhtheihna te an sual fova, a hlei hluaka
an san avangin mihringte tan pawh an zarzo
tur an awm narawh hek lo. An zarzo ahnehin
mi tam tak Pialrala thawntu an ni lehnghal a.
Kan ram chhak lama tlangte khi han thlir teh
mah u, thli thaw vuk vuk leh vur chauh lo chu
engmah hmuh tur a awm lo. Kei ni rama tlangte
lahin chakkhai leh hnep hnawl ilo mi an tum vek
asin. An kiang vela luite lah hi mihringte nunna
tipawi theitu nih hlau niawm fahranin tumah
an inhampuar vak duh lova. Hring falengte
chhunrawl tur Lengnghate nuam tual chhaina
tawk chauh turin an luang dam dii diai hlawm
a. An angchhungah suang lungpui an la lut a,
Chung suang lungpui te chu hengho :-

Chengkawl	Nghavang	Nghaler
Sarba	Dawntial	Ngharul
Nghangiai	Satel	Nghatun
Nghariliah	Nghakulram	Sumsi
Nghavawk	Nghahrah	Nghaphek

Thaichhawninu	Nghameisuih	Nghafunglawr
Khuangkhawli-Nu-themtleng		Tuikep
Nghachun	Nghaphusen	Tiauhmi
Nghameihawl	Nghathing	Kaikuang
Tiawlim	Nghalim	Nghathinglawr
Kawnghram	Ulawng	Nghabual
Nghadawl	Lengphar	Zawngdulinu.

te hian chhunrawl leh an riahrun atan an lo hmang ve thin a. An sa pawh ramdang sangha aiin a tuiin a hmui bik an ti leh zel zu nia. Khuai no te, Thlangdar te, Thereng te, Khaukhuap te, Tuaimung te, Tangtial te, Perhpawng te, Thangnang te, Uchang te leh Phingphihlip te pawh h an sa a tui em em hlawm a. Ram dang hiala in thawnchhuah phal dawn phei chuan Sap ram ngawt khu duhsak bik ang che u. Rannung ei theih hei zozai hi ram dang ram bung khatah an awm ve lo, tih thute pawh Chanchinbu leh Radio-ah puang thin turin in chah bawk dawn nia.

BUNG 10 NA

Hetiang khawpa ram vannei leh ram chenghnawng ni si, engvanginnge kan lehkhathiam inti te leh kan Pathian Thu hria inti-ho, Zawl-

nei hiala inchhal ngambo te pawh hi an ngawih bo mai mai theih thin ni le? Pathian ram Vohbika awm an nihzia te lah a hleihluakin an hre ve tho awm si. A dik a dikin a mak chu ka ti hlawm ngawt mai. Kei, mi azawnga mi bengvar lo berin inthlahrung ngawih ngawih chunga ka rawn ziah ve chhun te hi sawiselna tur hriau bo zawn takin an lo zawng leh hlawm awm si a. Vai ram hreawm em emah Thosi leh Khumfa karah, rukru hlau reng reng a mutmu pawh tuah tha rai ngam lo khawpa raltitna karah an zu zin a. Thing pui sen no khat takngial pawh a thlawnin an zu dawng azeng pawh a ni bawk si lo. Pawisa tam tak sengin khawl kal theiah an zu chuang a. Fing vei fu leh mahni ram mawina leh hausakna leh zalenna te sawichhuak thiam fu niawm fahran hian, nghawngawrh nen meuh a hmatawngah an zu thu utawk vei vung hlawm a. An lo kir leh chuan, "Mi ram chu an chenghnawng bikin ngilte pawh an nei bik, rannung pawh an bulah an ngampa bik" tiin dawt muhlumin an rawn fak leh zuap zuap thin si.

An fakderna chilper te kha a nia kei chuan ka lo ui zawk thin ni, Mihring takngial pawh inhmangaihna chang hre lo te chuan engtinnge

rannung thlarau nei lo te phei chu an hmangaih theih teh lul ang ni ? An bula rannung ngampa tak tak te khu an ngilneih vanga ngampaah in lo ruat pek a ni maw ? An ei duhzawng an nih loh avang leh an mualphona tur phuhruk sak thintute an nih avanga ngampa an ni lek zawk asin. An khawlaiah riltam tuihalin tluhlum tawp mah ula; Mulukawlh leh Sihal leh Choak bak chu rang khawmtu tur pakhat mak in hmu zo lovang. Annin in ruang an tlan zawh hnuah erawh chuan in thi thu farna lei hangah khan thlai chi chin an inchuh leh luai luai ang-lawi si ang. An bawng nghaisak dan te khu laitatawm in ti ve viau zawk lo maw ? A hmui phnar chunga nghawng belkang uar khawpa an chhawr hnu pawhin an note hnek tur ngawih ngawih a hnute te pawh an la pawh heksak duh ta cheu asin. Keini angin zalen tak pawh-in an tlattir ve mai mai ngai hlei nem. Kawl bun reng chungin asin an tlattir thin ni. An ei chi leh an chhawr duhzawng chungah chuan an han ngilneih lohzia chu sawiin a siak lo. In tapchhak zawl tiat lek pawh kha tui tling hmu ta se la, rannungte nuam tual chhai nan tia zuah ai chuan an phiat kang leng a. A chhunga rannung zawng zawng chu an hupmit barh mai ang. An pi leh pute atanga hna dang thawk miah

lova rannung tihhlum ringawt hnapuia neih an tam em khu.

An sangha sawisak dan te hlei hlei khu a nia rapthlak pek ni. Chaw pe si lovin, tin chhungah an uphlum thak thak reng zu nia. Keini anga man veleh a talh nghal a ei ve nghal mai thin te zawng nise ngilnei ta lua-ah pawh chhiar luih hram kan tum ve tur. Amaherawh chu an nghaisak dan han en chang hian kei nin ngilneiah lo chhiar thla ringawt mah ila, Pathianin mi a pawmpui duh lo mai ang tih a hlauhawm deuh a ni. Keini chuan tilungngai leh tihreawm kher lovin kan man a, kan talh a, kan ei nghal mai a. Sava sate hi kan ngaisang em em a, chhungkaw kima ei loh kan hlauh ngawih ngawih te an ni hlawm a. Chuvangin kan bulah pawh an ngampa vak lo reng a ni. Tihtak emah chuan hmangaih Johana pawh kha a chaw chu Khaukhuap leh Khawizu a ni an ti asin. Chuti nise Khaukhuap leh Khuai te chu a bulah chuan an ngampa va bik lem lo ang le. Chuti a nih si chuan a ni pawh chu rannung chunga ngilnei lovah kan chhiar ve mai dawn em ni ang ? Engpawh nise, rannung thlarau neiloho ngampat leh ngampat loh chungchangah ringawt chuan ngilnei leh ngil-nei lo kan

hriat hran theih chuang lovang. Mihring chungah hian i infiah zawk thin ang u. Rannung thlarau neilo ho hi chu tihduhdah tur an ni bik lem hauh lo tak lo a, ka hmangaih e tiin zu tir tehchiam dawn mah lo engtinnge kan tih chuah ang ? An nih kan hmangaih tih an hre pha ve dawn chuang si lo! Chung ai chuan mihring te hi inhmangaih zawk ila, chaw puarna in ei fo theihna turin :

Aiawt te	Kar te	Sakuhbuilet te
Be-ai te,	Kawlper te	Sawhtawt te
Chipthang te	Kilen te	So te
Chehrep te	Mankhawng te	Sakuhthang te
Sathang te	Thangchep te	Thangthleng te

Vawmtlakte, Falte, Sahdalthang te, Sakhithang te hi kam thin ula, in awh apiangin in thenawm khawvengte in hleh bakah chhim turin sawm bawk thin ula. In awh khat deuh chang erawh chuan in ram vulh: Ar emaw, Kel emaw, Sazupui emaw, Vatawk emaw, Bawng emaw, Lawi emaw, Zawhte emaw, Beram emaw Sial emaw, Varak emaw talh ula. In thenawm khawvengte nen thin zawl dawrhin ei thin ula a ni mai. Tichuan in taksa leh in rilru a hlim bakah in Thlarau hlei hlei asin hlim lawn. Rannung vanga hlim leh lawmna chan theihna na na na New Zealand Kristian ram te khu en ta che u. An rama lut tur

reng reng chu thil kal thei nise, Mihring nise, damdawiin an tlengfai hmasa phawt thin asin. Fanghmir te, Vangvat te, khumfa te hi an rama awm atan an duh ve hlei nem. Chungte chu mi tina thei leh tangkaina nei lo an nia alawm, tiin min la hnial ta cheu dawn em ni ? Kan inzilh nan mi fa te an fing zo takngial dawn a lawm le. Rannung nunnem ti a in fak hluam hluam thin Thuro te tak ngial pawh hian an theihna mualah chuan in chan tur tih heusak che u an tum teh thin asin. In bekang te, in chhawhchhi te kha an hmuh laiin in theh palh hlauh ange. An ei zawhsak vek mai ang che u. To tur pakhat mah awm lovin an arte lukawn leng mai ang. Amaherawhchu anmahni chenna tur bik ram hmun khat humhalhsak in rawt hi chu tihmâkamwhah ka ngai leh thung si. Mihringte chan tur tiheu chi erawh hi chu chhete pawhia dimawi ka tum leh miah si lo. Tin, in mit Diabola m t a ngilnei ta lua niawm taka in zu hmuh thin te pawh khu rannung thenkhat chungah chuan an ngilnei ve fu te pawh a ni mai ta ve ang. Mi ngilneih lohna lai chauh sawichhuahsaka, an ngilneihna ve chhun zawng zepbosak leh vek si te phei hi chu a Pathian thuawih tih chi lem loh avangin ka tum dan pawh a ni bik chiah lem lo. Chuvangin an ngilneihna lai chu kan tarlansak ve reng reng

ang e. In zu hmuh ngil e h thin viau a ng ngeiin Rul tûrnei te pawh an that duh ve zen zen ngai hlei nem. An khawih bakah a biak tein asin an biak mah mah thin ni. Chung an ngilneih vanga an zuahte chuan in zu zin leh nikhuaa engemaw thulha an lo chukhlum palh tak hlauh che u leh nakin Hremhmun Jamah in pu Setana hmaah in la insiam rem leh mai zawk dawn nia. Kei zawng anni hmangaihna kalpui dan leh ka kalpui dan a inan miau loh ayangin an zing ata ka chhuak ang a, a hrangin ka awm zawk tang e. Amaherawh chu Zoram vanneih bikzia thu erawh hi chu ka thinlung harh chhung zawng ngawihbo mai mai ka tum lo. Ruat bîk ram a ni tih hi ka hre chiang khor bawk a. Vawiin ni thleng thlenga in la indan lohna chhan te pawh hi Pathian remruat leh mamawhna che u a la nei rih a ni tih hria ula, lungawi mai zawk phawt rawh u. Hman hmana lo indang tawh te chu ni ula tuna Pa hian ram in zauh ang hian in zauh thei dawn hauh hlei nem. In ramri hrul maia in unauteho, Isua Krista la hre ve lo hriattir tur pawhin Pasipâwt in neih a tul ang a. Tiam chin neia an ram Sorkar te phalna in dil a tul leh anga. Chuta chhapah a hniam berah B. D. in nih a tul leh anga. Saptawng lah chu an pa khabe ang hlauhva

in thiam a tul dawn hawk si. Chut'ang thiamna hlu tak nei in nih si chuan chung hnam tawp-hnawk te bula awm chu kar khat mai pawh rei in ti leh hle dawn si. Tuna Bi aba pass chang chang ten an sutkuak hmun sawma thera hmun khat pawh in sukaw lovang Chuvangin Pathianin chhawr duhna che u a la nei tih hria ula. Vui mai lovin in vanneihzia zawk kha chhut chhuak fo thin zawk rawh u. Nangmahni atanga beisei lian tak nei ran chunga a thisena rawn tlantu che u chungah chuan chiar chiai lovin sawma pakhat chauh chu hlan fo ula a ni mai.

BUNG 11-NA

Lei thatna hmang kher lo pawhin kan chenna ram lei hi a ia hang tawkin engkim kan la thar thei tih hria ula. Kan ram a buai, eizawn a har in tih fo thin te pawh hi in thawh tlem vang leh in ngaihtuah tamkim loh vang mai a ni zawk. Thawk lova ei tum lovin nang ah ni kutkawih ngei chu ei tum mah teh u. Kum khat mah in tum lovang. Pathianin a mal sawmnaa he leilung min pek saah hian that-chhiat leh sualna hnuchhawnin tinawmna leh tainmakna hmachhuan ula. Tichuan malsawmna

chhiarsen loh kan dawng mai ang. Ram tha ber leh ram nuam ber leh boruak leh thlifim a tawk chauhva lentir turin lian chhe lo, te lo, ngo chhe lo, hang chhe lo, tisen chhuak sawk hlira mi siam te pawh hi lawmna chang kan hriat a tul a ni. Kan thinrimna te lah hi niin a tlakpui ve ngai si lo. Thian kan kawm lahin rilru tak leh hmangaihna tak hlirin kan kawm a. Kan kiang Vaiho lah chuan a derin kum sawm pawh min kawm peih ve thung si. Kan neih an ei theih chhung zawng chu an nunna hial pawh min pe phal ang tih ngam khawpa that der dan an thiam si. Harsatna han tawh ve leh thung chuan Ui puar koh chu nep te. Awm ang taka inthiarfihlim dan an thiam em em ang lawi si.

Rinawmna hi hriau hmawr tiat pawh an pianpui ve lo emaw tih mai tur hi an ni hlawm bawk nen. Ram leh hnam humhalhna chung-changah lah an aia fing zawk leh thiltithei zawk niawma an hriat te chu an itsik a an that zel a. Inthlan apiang lahin pawisain vote an zawng a. An inhuphurh luatna lamah dawta intihhming-chhiat an tum a. Lung in te hial pawh an in-khung duh thin. Mipui huat theihna kawngte an indapsak a. An intihhmingchhiat zawh loh phei

chuan kumkhaw chawr lo turin an innghaisa mai zel bawk a ni. Chutiang em chu keini ramah hi chuan a awm ve lova. Pawltiks avanga inthahna te pawh a awm ve bawk hek lo. Kristian ram a nih ang ngeiin leh danin a duh ang thlapin kan inthlang thin. Amaherawh chu inthlan dawn a nih mai avanga Vaiho entawn ang ziazanga theih loh pui tur theia insawi ching Parti thenkhat an awm ti chuan hremhmun rim a nam ve deuh tih mai a nia. Misual puitling tak tak erawh chu kan awm ve lo. Kan rama misual bera kan sawi leh Vai rama mi tha bera an sawi chu an intluk tawk chiah ang.

BUNG 12-NA

Engvanga Mizo te hi heti em ema vannei bik ringawt nge an nih ? A chhak lam pang kan thlir chuan Budhist Sakhaw bia hlir an ni a. A chhim thlang phei zawng kan thlir lahin Muslim Sakhaw bia hlir an lo ni ve thung si. A hmar lam kan thlir lahin Hindu Sakhaw bia hlir an lo ni ve leh bawk si. He khawvela Sakhaw lian ber ber te hualkhung leh chehbeh karah Kristian a hlanga kan lo awm ve thei ringawt ta pawh hi Pathian hnamthlan bik ni lo ila chuan thil theih

niin a lang lo. Isua Krista chanchin rawn puang hmasatu te pawh hi tu tirhin nge helai ngaw karah hian Tuipui ral atangin an lo kal hlawm ? Engtinnge helaiah hian mihring kan awm ve tih pawh an rawn hriat zawk ? Engtinnge kal pawh an vawn kal ngam a, an rawn kal peih zawk? Anni lo kal hmasak hun lai a Mizoram awmzia tur chu han ngaihtuah chhin ve mah teh u. Huaisen in tiin anni ang chuan, Isua Krista in retheihpui ve peih ang em ? Peih ve tum hram teh u khai. Khawvel thila in sum leh pai leh in tha leh zung leh in thil kal thei leh in aw mawi tak tak te kha hmang ral mai lovin a Siamtu che u leh Ram vannei bera chentirtu che u duhthusam ang ngeiin khawhral zawk thin mah teh u. In khawvel nun ngui ber bur leh pik bik luih kha a hl min a harh zawk ngei ngei ang. Mi ka kawmpen tia aw chhang ber bura in au loh loh ai pawh khan Pathian Thu nung hi aupui zawk ula, kan ram chu a zalen zawk daih ang. Engvanginnge inthlan dawna tunlai mi hian theih loh pui tur thei tura an insawi vak vak thin le ? Ngawi rengin inthlang zawk ila, chutah a tlingte chu Pathian bel ruat an ni ang. A tu ang thlapin cik takin Pathianin ro a reltir ange, tichuan kan ram hi a changkang zawk ang. Hmanlai pawhin kan in-

thlangin kan zeng ngai chuang hlei nem. Tuna taka ram dangho tihdan thika inthlan dawn apianga buai tak chung zel mai. Inthlan kan chin hma khan kan ram chu a zalen zawk daih. Roreltute lah khan an thiam hlei hlei. Tun chinah chuan i buai tawh lovang u. Rorel tlak leh mi tha te chu Pathianin hai dawn hek lo. Ram vanneia-mi chentirtu hi kan tivui palh lul ang e. Ram dang ang emin inthahna te leh thisen inchbuahna hial tawng thin lo mah ila mi thenkhat phili lutuk thin hian kan Kristianna a tidal palh mai ang tih pawh ka hlau hlei love.

A ram pumpuiin tawng chi khat kan hmang bik te pawh hi kan vanneihna tarlangtu an ni lehpek a ni. Tawng chi khat chauh kan hman avangin thil thleng thar leh hla thar te pawh kar khat lek chhungin a ram pumpuiin kan inhre pawh thei vek zel a. Khawpui mi leh khilkhawr amite pawh kan inang tlang thei zel a. Ram dang chu khawpui mi leh khaw killkhawr a mi hi an inthlau em a ni.

Kan hruaitu te pawh hi duh aiin an hmanhmawh lu hret niin ka hria. Kan ram hi a zauvin lei thain te pawh kan la mamawh tehchiam lem lo. Amaherawh chu tanpui ngai lo te hi tanpui tumin an phili chuk zel a An tanpuina

chu mi tinreng ten kan dawng pha si lo. Mi thenkhatin an dawnin a dawng ve loten kan thik thin bawk si. Anni lahin tanpuina an sem chung chungchangah a dik a dawk an thlu meuh lo niin a lang bawk si. Chu chiah chuan mi tam zawk a tithatchhiain a tihnual thin niin a lang Kan Sorkar te pawh hian mi an tanpui a nih-vek chuan Dan dik tak hmangin tanpui ngai te chauh tanpui turin enfiah thin sela. Chumi zawhah tanpuina te chu pe ta thin sela. Tin, an tanpuia te pawh khan a hmanna tur dik takah an hmang em tih te pawh a bul atangin a tawp thlengin vil thin se chuan itsik loh tur chu tuman an itsik lovang. Chuvangin kan ram zau tak leh mi tlemte chenna hmunah hian hawpkhawp chu haichhuah a awl lutuk tih hre rengin kan taihmakna te leh kan thawh tamna te hian khawvel pumpui hi kan la chawm zo hial mahna. Kan ram thatzia leh vanneih zia hi duh tawkin kan chen hlawm a. Kan ram hi a zau bawk a. Kan duh dan danin kab la inherkual vel thei a. Thawk manglo pawhin ei khawp chauh chu kan la hmu thei tho bawk a. Chuvangin ram hmunkhat lo keipui sahauh teh run pawh hi kan ram zalenna daltu lek niin ka hre zawk. Hnam dang erawh lalut lo ila. Tichuan Pathian hnam thlanho hi kan

chatuan daih tur Khuanun min lo ruatsakna hmun atang hian kan chatuan In chu kan pan mang dial thei thovang. Kan tan ngei Siamtu'n min lo hmuhalhsak saah hian thing tlang lo nei a, thlai chi tinreng thar bikah pawh Buh hawp-khawp la t'har cheu theih a ni tih hriain phaizawl leilet Buh chauh thar theihna chu nei ve lo mah ila, tuman lungchhe vankai nan chuan i hmang lem lovang u. An hnah hmun a hrana siam tho a tul leh thin si a. A hna hnih mai mai, kei chu leilet Ar-hmai tiat pawh nei lo mah ila, ka thlaphang chuang lo. Ka tana Siamtu'n tlangram ngei a lo ruatsaah hian Lal Isua ka lo nghak veng veng mai ang.

Khawvel Sorkar hausa an sawi te pawh phai ram hlir a ni bik lem lo. Khawpui nuam leh chawlh hahdamna Station ti hiala an lo chhal thin te pawh tlang ram khawpui vek a ni zawk. Hausak te pawh tlang ramah hian'a awl zawk a ni ang, Sorkar hausa hmingthang deuh deuh te pawh tlang rama cheng an tam mai. Keini Mizo te tan lek phei hi chuan tlang ram ngei hi Pathian-in min lo ruatsak a ni tih a chiang a. Thlai chi tin reng kan ching thei a, engkim hnianghnarin kan ei bik a, kan vannei em em a ni. Phaizawl ka n ram hian lo ngah viau te chu nise tun ai

hian kan hlim lo zawk mai thei. Kan tlangmi pui Leilet ngah deuh te pawh han thlir vel thin mah ila, Leilet ngah apiang an hlim lo mai a n Rengpui ram te lek phei khu chu, phaizawl a ngah avangin a tira an ram neitu diktak te ch tunah khu chuan hmuh tur an awm tawh man lo. Tihtak emah chuan Hringchar phai te pawi khu tlangmi in leh lo nei ngat chu uihum pawl hmuh tur in-hre tawh lovang. Chuvangin phai zawl chu Pathianin kan tan a ruat ve lo tih hriain chingtlang ram atang ngei hian Lal Isua chu tawh i tuan theuh zawk ang u. Pathianin mi a duhsak bik em avangin a malsawmna pawh kan dawng bik a. Motor kawng leh Rel kawng kan neih ve lawk lohte pawh hi Pathianin min hmangaih vang a ni zawk. Kan tlangmi pui te anga hman hmana lo nei ve tawh chu ni ila Aizawl khaw puiah te hian Mizo chu kan khat ve pharh mai ang.

Kan tlangmi pui kawng lo nei tha te khawpuiah te khuan zu zin chhin ve mah teh u A ram neitute hmel hmuh tur in hre tam si lo ang a, tu hnam khawpui nge maw ni dawn chu aw !! tiin in inngaihtuah buai leh chung mai ang. Kawng an neih thatna a rei tawh hlawm avangin hnam dangin an chiahpiah khawlo zo

- tawh a. An ram hruaitute thleng thleng huan hnam dang rim nam tum tum an ni lawm a. Tlangmi dik tak rilru fim ket kawr puh tur an awm tawh mang lo. Tlai khaw na umpawng par leh vak an tumna ata iangin an rilru a kawi khawlo zo tawh a. Hlemhlet leh inbum leh suahsualna kawng tiurengah pawh phai tam mite ziarâng an la vek tawh a. Koini anga zu rinngam mai tur an khat pharh mai tawh a ni. Chuvangin Rel kawng te pawh hi hmanhmawh lovin sakuh ser nghah ve mai mai phawt ila Pathianin hun a tih hunah meuh chuan a rawn tlantir zur zur mai ang. Kawng neih that te pawh hi vui leh vai titamtu lek an ni zawk a ni ang e. Nangni pawh hmanni lawk atanga kawng zim te in han neih ve atang mai pawh khan kan ramah hnam dang an tam sawt tiin in chiar chiar pang mai a ni lawm ni kha. Chuvangin kan chunga thil lo thleng apiang hi chu Pathian remruat a ni ang tih i hre hlawm tawh zawk ang u.

In daibul maia thing leh mau hmun kha vat ula, hisap thiam takin thawkin ei ula. Tichuan thlai chi hrang tam tak in thar bakah Buh hawpkhawp in in la tharta cheu dawn zu nia.

Zoram tlang ram ngei hi a nia hlu ber ngage pi. Kei phei hi chuan heta hi Paradis awm leh thei chhuang pawhin ka lo ring nga hlei nem. A mi chengte lah hi, kan tha bik si. Khawiah pawh inhmu ila kan inngai ngawih ngawih thei zel a. A mikan a mi tein tumah kan inthlei bik lova. Inzawl tawk pat zelin kan inen a, Mikhualah te kan inthlen a. Hnam dang karah leh lek phei chuan kan inhmangaih ta bik emaw tih turin kan awm thiam a. Eng anga mi lian pawh nise mi rethei ber pawhin kan thlenchilh ngam zel thova. Anni lahin ihe lovin an lo thleng ve zel mai bawk a. Inhmel hriat leh hriat loh pawhin kawngro kan suttir ve ngai lova. Hmangaihna chauh hmathehah ka hmang hlawm a. Hnam dang te chu inhre thang an nih loh phei chuan biak takngial pawh an inbe tui ve ngai lo. Mikhuala inthlen te chu khawi-lamah. A hlauhin an inhlau hluah hluah zawk thin. Anmahni rinawm lohzia hriain tumah pawh an ring ve mai ngai lova, an inringhlel tawn em em hlawm thin. An unau pianpui te ngei an nih loh chuan khawlaiah riltam tuihalin tluhlum tawp mah sela, an mitsir pawhin an melh duh ngai bawk hek lo. Khawsa thei deuh te lah chuan an aia

harsa' zawk te chu rannung tluk lekin an en a. An biak ve chang pawhin chhan tlakah an an ngai ngai lo. An thih ni te pawhin thlan lai tur hlawhfa an la a. Mirethei hlawhfa la zo ve lote phei chu khawlaiah an arte thisawn thih mai mai thin. Zoram mite ve thung lah chuan mi mangang kan hmuh apiangte chu theih ang tawk a tanpui theuh kan tum a. Thlanlaih nikhua te pawhin a phur zawk niawm takin tlawmngaihnaa thawk tam ber nih kan tum theuh hlawm a. 'Bakthakho' mahin " Mizo chu thlanlaih an châk", min lo ti ma thlawn lovin. Kan rinawmzia hriain tumah lah ehu kan ringhlel ve ngai bawk hek lo. Mikhual hriat ngai hlek loh kan thlen chang pawhin kan neih a tui tui kan eipui bakah banglai chhungah pawh kan riahtir ngam zel a. Kan that luat avang hian Vaihovin mi an bum fo reng a ni. Anni lahin mi fak tak aruangin, "An â, an bum a nuam", min ti zaw et thin si. Ram khata cheng tlâng thei zawng kan ni ngang lo asin maw !!

Mizo kan tlawmngaih 'eh kan hawihhâwm leh kan rinawm ang tluk hian Angelvar leh Serafimho pawh khi an tlawmngaih leh an rinawm ka ring bik chuang love. Tun atang chuan tupawhin ram tha ber leh ram hausa ber leh ram nuam

ber leh ram chengtpawng bera cheng kan nih hi inhrechiang hlawm theuh tawh ang u. Hei aia Ram nuam zawk leh Ram zalen zawk a awmna hria in, awm phei chuan, min rawn hriattir vat ula, lawmmanah cheng singkhat naktukah ka lo pe dawn che u nia.

BUNG 13 NA

Hetiang khawpa kan ram that bikna chhan leh a mi chengte pawh kan that bikzia leh kan tlangmi-pui te aia kan changkan bikzia leh kan intodelh bikzia atangte, hnam dangin min chiahpiah ve lohzia atang te, buaina kan tawh ve ngai lohzia atang te hian kan pian leh murnain a zir ve reng a nih a rinawm. Helai Mizoram atang mai a rawn chawrchhuak kan ni bawk si lo a. Israela thlahte zingah hian kan lo tel ru ve reng te hi a ni ang e. Kan hnam tobul chhuitu te lah hian Israel ram lam chhui kai lovin Chhinlungah bawk mi an tawppui lek tuk thin si. An Chhinlung sawi khuk vut lah hi mihring hming nge a nih a, puk hming a nih tih lah an sawifiah hlei thei mang bawk silo. An Chhinlung sawifo

hi China Kulhsei (The Great Wall of China) khi a ni ngei ang. Khi Kulh khi a makin a ropui hle mai a. A sei lam Mel 1500 a ni a. Thlur thumin a kal a. Thlur khat chu Metre lia chhah, Metre riata sang zel a ni bawk a. Hlam za dan zelah Ralvenbuk, in chhawng tha tak an sa zel a. Chu an in chhawng sak ngawt pawh chu khawnkhawmin hmun khatah dah ta ila; Aizawl khawpui hian a khan lo fein a rinawm. Chutiang khawpa Kulh ropui siam nan chuan hun a duh reiin mihring pawh a duh tam ngei ang. Chung lai hun chuan Simen pawh an la hmuchhuak si lo. Chuvangin kut ngau ngauva sak a ni tih chu a chiang nghal mai a. A ropuizia lah chu Amstronga te Thla a han lawh pawh khan khawvel mihringten kuta an thil siam zingah chuan a lang rei thei ber an ti nghe nghe a ni.

Chu Kulh siamtu China Lalpa chuan nupui 22380 a nei a. Chuti zozai nupui nei chuan tu leh fa te pawh a ngah thawkhat hlein a rinawm a. A then te phei chu a Kulh siamtuah chuan a hmang ve nual mai thei a ni. Tichuan leh, a Kulh siamtur chuan a ram chhunga mi leh a chhehvela hnufual deuhte chu a hnukkhawm ta chiam mai ang a. Chungho chu khawidang maha Pem sawn lovin Kulh ringawt mai chu a siamtir

ta ngawt ngawt mai ang a. Chumi a Kulh duh-thusam ber an siam zawhsak takah chuan, "Khai le, tunah chuan mamawhna che u ka nei ta love. In thak thaknaah thak tawh rawh u." tiin a ar-ngam thlah ta ringawt mai ang a. Atawp lama awm te tan phei chuan Mel 1500 lai kalpelh chhung hun tur chu dim duaia rei ni dawn hek lo, thlhangchhe bawngbawr deuhte tan phei chuan kum a ral hman deuh hial ang. Chutia kum zabi chhiar meuhva kulh chhung ngawta lo tapho chuan pawnlam boruak zaupui mai chu an han hmu ta phut mai anga. Nuam leh zalen intiin an hun hlui chu ngai lo fahranin Puk atanga chhuak anghiala intehkhinin an sawi fo anga. Chutia nikhua lo rei tak deuh hnu chuan Upa ho kha an thi zo tawh si anga, thangtharho chuan puk atanga chhuakah an in sawi ta mai a ni ang. Puk atanga chhuak ni ngeia an inhri tzia chu an thawnthu atang pawh hian a hriat theih.

"Tichuan Puk chu an han hawng ta a. Kan chhuak ta mur mur mai a. A tawp lamah chuan HNAM KHAT an lo chhuak ve ta a. An bengchhheng ta lutuka. Heti a nih chuan mihring kan tam lutuk dawn an ti a, an khar leh ta a ni," tiin an sawi thin Keini pawh hian tun thlenga kan pi leh pute Sakhaw biak

dan la hmang chu ni ila, he an thawnthu hi kan pawmpui ve mai hmel hle a ni. Amah-erawh chu tuna kan Pathian Lehkhabu hi chuan Puk atang maia chhuakah chuan min sawi ve lehthung hauh si lo. Kristian thil lo taka han ngaihtuah chang hi chuan Kan pi leh pute thawnthu te pawh hi thawnthu a ni na vang vangin a rinawm thei dawn dawn ve tho a ni. Kan mifing inti Scientist te meuh pawhin Zawng atanga mihringa inletah mi an chhui si. Anni chhui dan ai hi chuan kan pi leh pute chhui dan hi a rin na-awm zaw mah mahin ka hre thin.

Chuvangin Puk atanga chhuak nia an rinna chhan chu Kulh atanga an chhuak kha a ni ngei ang, tih a rinawm ber zawk a ni. Khi China kulh sei tih loh khi chu Puk atanga chhuaka an ngaih theihna mai tur a awm thei lo. Khi Kulh sei an siam laia lehkhabu pakhat China pain a ziah chu :-

"He Kulh sei an siam lai hian hnam mak tak an awm ve a. An pathian biak dan chu Maicham an siam a, tah chuan chhangphut an dah a, chu chu ran thisenin an theh thin" tiin a ziak a. Hei hi Israelten tun thlenga an Pathian biak dan a ni a. Tin, hmanlai kan pi

leh pute pathian biak dan chiah kha a lo ni ev leh bawk si. Tin, chulovah kan hriat theuh tawh angin Israelte chuan Pyramid an siam thin a. Hei hi thil mak tak a nih avangin khawvel thilmak chhinchhiahna zingah pawh a tel pha ve reng a. Hmanlai kan pi leh pute pawh kha Israelte Pyramid sep ang chiahin Virmep la zaiin mawi takin an siam a. Chu chu an inthawina hmunah an khai thin.

Tin, Chin Hills lama Mizo Pawiho khian Israelte Pyramid ang chiahin tun thleng khian an la siam ve thin a. Amaherawh chu Pyru tiin an lam a. Mahse a pianzia leh a tum leh an siam chhan chu Israelte Pyramid nen khuan a inthuhmun chiah si. Sakhaw thilah reng reng chuan a hnam mawl a hnam fingin mahni sakhua hi tha berah kan ngaiin kan mitdel sehrui vawn run hlawm a. Mahni sakhua a famkim tawk love tiin tuman mi sakhua an lachhawng ngai lo. inlakchhawn a hnehin an inthinhrik zawk mah thin. Chuti ang ni siin engvanginnge Israelte Sakhaw biak dan leh kan pi leh pute sakhaw biak dan kha a lo inthuhmun theihna tlat? Kan ram a inhlat tehlul nen. Hmanlai phei chuan tunlai angin an inzin pawh ve ngai bawk si lo. Israela thlah

chiah kan lo nih loh vek pawhin, zia rang inhre khawpa inhnaiin kan lo cheng za thin tawh a ang viau mai. Silh leh fen leh incheina lam hi chu tupawh kan in lachhawng mai mai hlawm a. Sakhaw thilah hi chuan a leha kan inlet tawp a nih si loh chuan tumah kan inla chhawng ngai lo. Chuvangin heng han chhui han chhui chang hi chuan Israel thlah kan ni thei mai awm mang e tih palh awl zaw te a ni. Tuan leh mang atang tawh khan Kros lem tar a ram kan lo hauh kher thinna chhan te pawh hi chhut thamfe a awm. Engvanga Kros lem kher khera ram lo hauh thin nge kan nih ? Tuan leh mâng atang tawh bawk a kan pi leh puten Paula an lo hriat ve dan ringawt te pawh hi chhui tham a la ni ta fo a ni. An hre chiang hle mai si a. Tuna thangthar ten kan Kristian hnua a chanchin kar zir ngei hi niin a lang bawk si a. A chanchin kan lo hriat dan leh tuna a chanchin kan zir dante pawh hi a sawi mil theih deuh thuak thuak mai bawk si a. Anni lo hriat danin Paula chu Pathian mi leh sa leh van ram chabi kawltu ngei niin an hria a. Paula phalna lo phei chuan van ram chu a luha luh ziazang turah an ruat lova ni. An ngaihdan pakhata nula,

tlangval ngai lo emaw. Tlangval, nula ngai lo emaw an thih chuan Pawlan Pialral kawtchhuah ah a lo sai thin a. A sai fuhte chu Darkhuan-tumpawn tiatin panchhia an vei kumkhuathin, tih ngaihdan erawh hi chu a bawmak thu deuh hlek a.

Tin, hmanlai chuan Thangchhuah hi an chak em em thina. Ah neih thinglung khawng tak meuhvin Thang chhuah, ngei ngei an tum thin. Nula emaw, tlangval emaw ngai kher lo pawhin thang an chhuah phawt chuan an thih hnuah Paula'n a sai lova, hlim takin an lo lawmlui thin tih ngaiha an ngaih vang a ni leh bawk.

Heng thute pawh hi China Kulh sei an siam lai a rawn inmun chhuak a nih a rinawm. China Kulh sei an siam lai khian Paula hi Pathian Thu sawiin a lo vakvel tawh anga. Chung Kulh siamtute zingah chuan hmangaihna thute hi a sawi thin ang a; "Hmangaihna a in in pawl phawt loh chuan van ram in lut thei tawp lovang. Hmangaihna in neih loh chuan brem hmun meidilah panchhe vei ang maiin in awm kumkhua ang tia" a sawi te chu tisa inhmangaihna turah an ruat anga, a thusawi te chu ngaithla leh zui mang silovin an kulh siam

chu an zo ta si anga. Chuta tang chuan a nî ang, Paula hi chu an zah hlè a, Pathian thuk deuhthawin an ngai tih chu an hla atang pawh hian a lang hei :-

"Di nei lo Paula' n a sai an ti;
Fam mah ila min sai bil tawh hlei lawng e;
An leng e h anah ka di zawng"

tih hlate hi han belchiang ila, an ngaihdan chu a hriat theih vek. Nula pakhat thih tuma â tlangvalpa tah hla te hi:-

"Lungphang lovin Pialral kawng chu chhui zel rawh,
Paula sai ral i hlauh leh Hringlang tlangah,
"Valmawia ka di,' ti zel ang che."

Hengte pawh hi Paula an hriat chianzia chu chiang takin a lantir bawk. Engvanga Paula heti em ema lo hre hlawm nge an nih ? An rawn thlang tlakna kawngah lah chuan tuman Paula chanchin kher kher chu an lo zirtirin a rinawm bawk si lo. An hriat dan hi tuna kan ram chhung atang mai hi chuan niin a lang bawk si lo.

Tin, chu lovah, Israel hnam khu mi run reng reng leh mi sala tang ta reng reng an ni a. Engtin tin emaw chung mi sala an tanna

atang chuan China ramah te an lo lut ang a, an sal tanna ten China Lalpa hnenah a hralh emaw, an sal tanna ten an pempui emaw, an tlanbo emaw a ni ang a. Chuta tang chuan China Lalpa kutih siamtute zingah chuan an tel ve ta ang a. An Kulh siam zo China Lalpain a hnawhchhuah hnu chuan tuna kan Mizoram hi an rawn pan chhuk ta ang a, tichuan awm hmun an khuar ta a ni ang. Tin, Israel rama an awm lai chuan Paula thusawi te chu an lo ngaithla ve thin tawh ang a. Mahse an sal tang rilru buai nen, nikhua a lo rei deuh tak bawk si nen, tlemte an la hriat chhun chu Paula duh dan niawmsa an rin dan nen an fin chho ta mai mai a ni ang, tih ngaih pawhin a ngaih theih bawk.

Tin, Paula hi chu an hrechiang thawkhat hle ni chuan a lang. Hriat chianna tak nei lo chuan a hnam pumpuiin an buaipui peihin a rin awm loh bawk. Chu lovah a hming te pawh hi anmahni phuahchawp mai a nih chuan Paula lo deuh Mizo hming deuh ni awm tak a ni.

Tin, Bekang chhang chungchangte pawh hi chhui tham tak a la ni ta cheu mai. Bekang chhang hi Israelho khuon an uar em em mai a. Tun thleng pawh hian an chaw tui berah chuan

an la telh zel a ni an ti. Hei pawh hi tuan leh mang atang tawh bawk lian kan pi leh pu te chuan an lo siam daih tawhin thlai chi zinga chakna pai tam pawl a nihna te pawh an lo hre vek tawh ni tur a ni. Pa lian deuh an hmuh chang apiangin, "Saw pa chu Bekang chhang pe ila, Sai bung a pu zo ang", an lo ti leh hman daih tawh pek a ni. He tawngka chhuah tirhna te pawh hi hriat phak a ni tawh lo. Vaiho atanga an hriat a ni ang han ti dawn ila tun thleng pawh hian Vaiin Bekang chhang an siam tih kan la hre bawk si lo, Chulo rengah India phaitual an tlawh hma daiha he tawngkam hi awm a ni bawk si. Israel ram atanga an hriat a nih loh chuan khawi atanga an hriat nge tih ngaihtuah thiam har tak a ni. Tunah lah hian Bekang chu chhangah a siam theih tih pawh kan hre tawh si lo.

Tin, phaizawl leiletah Lawi chhawrin kan pi leh pu te hi an lo khawsa thin tawh niin a lang. Tuan leh mang atang tawh bawk khan "Mipa leh Lawi chal chu inring renga awm tur," An lo ti leh daih tawh pek a ni. Mizorama lawi hmel kan hmuhna a la rei loh teh lul nen. Chuvangin Kanaan phaizawlah teh leh Gosen phaizawlah te kan lo khawsa zek

tawh pawh a ni, mahna Hnglai kan hnai vaibah lah hian kan chenna hnu niawm phaizawl pakhat mah hmuh tur a awm bawk si lo. Phai rama cheng thun tawh kan ni tih lah rinhlelh rual a ni bawk si lo. An thil thiar dan te pawh, tunlai ph irama mite tihdan ang bawk khuan a kawhin an kawt thin a ni ang Hman lai chuan, thil an chhiar reng rengin tunlai angin phur khat phur hnih tiin an chhiar ve ngai lova, kawt khat kawt hnih tun an chhiark zawk thin Phur khat phur hnih tia kan chhiarna hi chu a la rei tehchiam lo

Tin, hmanlai mi lo themthiamzia te kha, Israel ram atanga an thiam a nih si loh chuan helai ngaw kara an thiam mai mai chu ni in a lang thei lo Tuna ka fing ka thiam kan tih hnu pawh a, a thlakna tur remchang zawk kan la hriatchhuah theih chuang hauh loh, Herawt te Lasai te, Hmui, Hmuithlur te, Puanzia te Nghawngkawl te, Khumbeu te, Thlangra te Em te Hnam te, Saingho te pawh a hmanna tur an hre tam zawk Heng an siamchhuah tantirh laia khawvel mihring reng reng tumah an la changkan vak loh turzia han ngaihtuah hi chuan tunlai an Rocket siam ai mah mah nian ka ngaisang zawk thin

Chuvangin hmanlai chuan hnamfing ber pawl leh hnam changkang ber pawl kan lo ni thin tawh a ang viau mai. Tuan leh manga an lo thiam tawh an puanze mawi tak tak te hi han bel chiang ila, Silhfen mawi leh thaa inchei nachang an hre hle a ni tih a chiang em em bawk. Silai leh a zea thlenga an lo siamthiam vek dan te hi, engtik hun lai atanga an lo thiam tawh nge ni ang le ? America leh Russia te pawh khuan kan pi leh pu te ai hian an thiam hmasa bik kher lo maithei asin. Kan pi leh pu te kawr chei leh Kawkpuizikziala an induan hnu pawhin Saphu khurah an la thu tawm kek kuk mai lawng maw ? Kan pi leh pu te aia fing hmasa hi hnam dang an awm kher bik dawn em ni ? Hmanlai chuan zunram thiar te pawh hi an sawi ri ngam ngai hlei nem. Ngawi rengin fian-rialah an inthiar mai thin asin. Heng atangte pawh hian khawpui lian takah nungchang sang takin an lo khawsa thin tawh a ang viau mai. Silh leh fen leh phurh hlan ilo thil engkim mai an lo intodelh vek thin atang te pawh hian hnam fing leh hnam hausa takin an lo khawsa thin tawh a ni ang tih mi a rintir thei leh bawk. Thil engkimah an lo intodelh thinzia lah chu tukhaw hnial rual a ni si lo. Thil mak zawng a tling reng reng a ni.

Hetiang khawpa an themthiamna leh an hmasawnna zawng zawng an thuanawp lehna chhan leh an thlahte hnam hnufual pawla kan tan takna chhan niawma lang chu, China Kulh sei (The Great Wall of China) an siam zo an taidarh ta khan ramhnuai ngaw dur, Sai leh Sakei ral hlauhna hmun an rawn thleng chhuk ta ang a. Rei vak lovah chuan mihring ral hlauhvin a rawn belh leh ta si ang a, tichuan Sai, Sakei leh mihring ral hlau reng rengin an hmanhlel ta ang a. An thiamna leh an finna te pawh chu ta leh fate zirtir a hnehin, Sai, Sakei leh mihring ral laka inven dan tur leh bihruk dan tur te chu an inzirtir ta mai mai zawk ang a. Chutichuan mi hlui te kha an lo boral chhawm ve zel bawk si ang a. Chuta tang chuan at leh themtlaw lamah hma kan nawr chho ta tulh tulh zawk a nih a rinawm. Kan pi leh pu te hi thlang ram tla lova, tun thlenga an hmun pangngaia la awm chu nise, Japanho te khi chuan kan ne pawh an ekin ka ring lo.

Chutiang khawpa kan pi leh pu te lo indipenden si, engvangin nge keini thangtharho hian hnam dang thil hlir kan rin tak bik ni ang le? Kan pi leh pu te piallei thuahriat kara zal tawh hnute kha zuangin lo tho leh se engtin tak ngai hlawm ang maw? An thlahte kan ni tih pawh

an hre tawh uk lovang. Mumang lam lam cniaw pawh an ti ta ve ang. Tunah leh lek phei hi chuan mahni hnam dan i inchia duh pawh ka n awm tawh bar si lo. Hmeichhia te lahin puan sin duhtawk bawk hek suh. Kekawr tlawn ka ha e, ka bal e an tih ch'hungin khawvel hian a ral h an mai ang tih pawh ka hlau hlel love. In leh-kha chhiar tam mai mai te kha pi leh pu te khum-ah in lo inngai palh lul ange. Hnam dang ziaksa lo baihat ve mai mai in nih kha hre reng thin ula. Chutia mahni thluaka ngaihtuah chhuah pawh ni hlei lo, hnam dangho riruan sa vek lo baihat ve mai mai avanga pi leh pu khum in nih chuan kei phei hi chuan pathian ka khum hial ta ve ang. Hnam dang thluak ngawt rin tum lovin, ka npi pu te angin nargmahri thluak ngein thil pa khat tal chu hmuhchhuah tum ve teh u le Hnam dang hi Pathianin thluak a pe tam bik nem.

Rawtna pakhat kan siam lawk teh ang : Kan lehkha thiam te hi Sorkarin hlawh tam tawk pein China ramah te, Thailandah te, Burmaah te Siamah te, Philippineah te, Vietnamah te, Koreaah te, Indonesiaah te, Israel ramah te, New Zealandah te, dah ta sela. Kum sawmhnih sawm thum an awm hnuah chuan hriatchhuah a mual mual chu an rawn nei zen mahna. New Zea-land te pawh khu kan chepa ek pek sa an ni

lovang tih tunge sawi thei ? Agartala, Tripura State khawpui an Mission Sa› chuan, " Mizo leh New Zealand-a Mouri hnam khu thlahkhat in nih ka ring, in khawsa zia leh in rilru kal-hmang a inang em mai," mi lo ti ringawt mai.

Chuvangin thlahkhat kan ni mai awm mang e tihte pawh a ngaihtuah theih rum rum a ni. Kan pian leh murna leh kan thlahtute bul rawn intanna dik tak hi hriat thuai thuai a chakawm hle mai, Bible lam atanga chhuitute lah hian, "Tihna" tih te, "Tehkhinna" tih te hi an zep tam leh lutuk thin a. Zu hriatfiah mai hi a harsa em em bawk si. Tuna kan Zoram a rawn chawrchhuak ta mai hi kan nih lah a rinawm thei mang bawk si lo. Kan ram hi a la nau-pangin tui kamsanna pawh hi a la rei teh chiamin an sawi bawk si lo. Chuvangin Zoram kan luahna hi a la rei vak lo niin a lang a. A hmain khawiahnge kan awm a, Siamtu hian duhsak taka khawii hmun atanga Zoramah hian min tirlut nge a nih. A ram thuhruk chang tura min tirhchhuahna bul hi kan hriat a pawi-n awh a ni. Israelte nen pawh thlahkhat kan lo nih reng phei chuan anni awmna lama pem bik a tul kher lem lo ang. Heta tang pawh hian a inzawm theih tho a lawm. Israel ramah pem

vekin kan ram hi tiruak ta ila, a pamhmai lutuk dawn lawm ni ? Kan ram nuam tak leh chenghnawng tak hi Siamtu'n duhsak taka min pek a ni bawk a. pem rauhsan tum lovin chei vul zel i tum theuh zawk ang u.

Printed at

Good Will Press, War Cemetery Road Imphal.